

„ Bizony mondom nektek,
amit e legkisebb testvéreim közül eggyel is tettetek,
velem tettétek!”
(Mt 25,40)

Szolnoki Mustármag
Római Katolikus Óvoda
PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

OM: 201078

Szolnok

2014

Óvodánk pedagógiai programja a Katolikus Pedagógiai Szervezési és Továbbképzési Intézet honlapjáról elérhető, katolikus óvodák részére elkészített segédanyag alapján készült.

Pedagógiai programunkat a helyi sajátosságokkal egészítettük ki.

Köszönjük a szerzők munkáját és segítségét, hogy nevelési programjukban olyan dokumentumra találtunk, amely szellemiségében, lelkeségében, nevelési elveiben és célkitűzéseiben találkozott a Szolnoki Mustármag Római Katolikus Óvoda pedagógusainak elképzeléseivel.

TARTALOMJEGYZÉK

TARTALOMJEGYZÉK.....	3
1. BEVEZETÉS.....	5
1.1. Óvodánk küldetése.....	7
1.2. A Katolikus Egyház nevelésre irányuló alapelvei.....	8
1.3. Óvodánk nevelési alapelvei.....	9
1.4. Óvodai nevelésünkben megjelenő értékek.....	10
2. ISTEN GYERMEKEI, KATOLIKUS ÓVODAKÉP.....	11
2.1. Katolikus gyermekkép.....	11
2.2. Katolikus óvodakép.....	12
3. KATOLIKUS ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE.....	13
3.1. Személyi feltételek.....	13
3.2. Tárgyi feltételek.....	15
3.3. A nevelés tervezése és időkeretei, az óvodai élt megszervezése.....	16
4. KATOLIKUS ÓVODAI NEVELÉS ÁLTALÁNOS FELADATAI.....	18
4.1. A hitre nevelés erősítése.....	19
4.2. Az egészséges életmód alakítása.....	20
4.3. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés.....	22
4.4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	26
5. KATOLIKUS ÓVODAI NEVELÉSÜNK SAJÁTOS FELADATAI.....	29
5.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése	29
5.2. Tehetség gondozás.....	34
6. A KATOLIKUS ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUSOK FELADATAI.....	35
6.1. Játék.....	35
6.2. Lelki percek, bibliai történetek.....	37
6.3. Verselés, mesélés.....	39
6.4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....	41
6.5. Rajzolás, mintázás, kézi munka.....	44
6.6. Mozgás.....	46
6.7. Teremtett világ tevékeny megismerése.....	48
6.8. Munka jellegű tevékenységek.....	50

6.9. Tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	53
7. FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE.....	55
8. GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELMI TEVÉKENYSÉG.....	58
9. ÓVODÁNK KAPCSOLATAI.....	63
9.1 Család – óvoda kapcsolata.....	63
9.2. Kapcsolat az óvodai élet során.....	66
9.3.Kapcsolat az óvodai élet után.....	66
10. A PEDAGÓGIAI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES, A NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK JEGYZÉKE.....	66
11. A PEDAGÓGIAI PROGRAM ÉRVÉNYESSÉGE, NYILVÁNOSSÁGA....	69
12. ZÁRADÉK.....	70
FELHASZNÁLT IRODALOM.....	71

1. BEVEZETÉS

Az óvoda létrehozásának története

Szolnok, megyei jogú városnak közel 80 ezer lakosa van. A lakosságnak kb. fele vallotta magát valamely keresztény egyházhoz tartozónak a 2001-es népszámláláson. A városban semmiféle egyházi oktatási intézmény nem volt. A Ferences rend által 1835-ben építtetett iskolaépületben sem ők tanítottak, átadták a városnak. Suszter Konstantin váci püspök saját pénzéből építtette fel a Baross u. és Konstantin u. sarkán levő iskolaépületet, de nem kívánta, hogy egyházi fenntartású legyen, csupán az volt a kikötése, hogy az épületben vallásos szellemű nevelés folyjon.

A rendszerváltás után, a 1990-es években több kezdeményezés is történt Barotai Imre (1992-ben), majd utódja Barotai Endre (1997-ben) plébánosok részéről katolikus iskola indítására. A gyér érdeklődés azonban megghiúsította ezeket a terveket.

Ugyancsak volt próbálkozás a Vár Plébánia területén lévő Jókai úton katolikus óvoda beindítására. Ez az akció azonban, noha beindult, tiszavirág életű lett.

Keszthelyi Ferenc váci püspök kérésére a Ferences rend visszaigényelte jogos tulajdonát a kolostort, az oktatási épületet, a Szent Imre Kultúrházat, valamint a kolostor kertjét („Szabadtéri színpad”). Vissza is kapták 1996-ban, lelakott, használhatatlan, életveszélyes állapotban. A kolostorban lelkipásztori központot akartak kiépíteni. Miután új tetőszerkezet került a kolostor tetejére, és a plébánia működését szolgáló irodahelységek, közösségi termek és lelkeszlakások kialakításra kerültek, fölmerült a kérdés, hogy a fennmaradó déli szárny földszinti részét hogyan hasznosítsuk.

Közben az egyházközséghez tartozó kisgyermekes anyukákból alakult egy baba-mama klub (hitoktatók vezetésével), majd a vasárnapi 9 órai szentmise alatt kisgyermek foglalkoztatását szerveztük meg óvónők bevonásával. Egyre több fiatal házaspárban érlelődött meg az igény, hogy gyermeküket egyházi óvodába járassák. Így született meg az elhatározás (2002-ben), hogy katolikus óvodát létesítsünk. Az ötlet jó visszhangra talált a városban, főként a fiatal hívő családokban. Beer Miklós váci püspök Úrnak megemlítettük tervünket, és ő szívesen vállalta a közreműködést.

Ezért a 2006-os önkormányzati választások után felkerestük Szalay Ferenc polgármester Urat, akitől tervünk megvalósításához bátorítást kaptunk. A szükséges dokumentumok elkészítése és az engedélyek beszerzése után 2007. szeptember 1-én, ideiglenes helyén, a Belvárosi Plébánia területén, egy gyermekcsoporttal megnyílt a Szolnoki Mustármag Római Katolikus Óvoda. Az óvoda védőszentjének Assisi Szent Ferencet választottuk. A Ferences rend 200 évig működött városunkban a kolostor épületében, ahol intézményünk kialakítását tervezzük.

Szolnok, 2007. január 30.

Turai János
Esperes-plébános

1.1. Óvodánk küldetése

„Menjetek tehát, tegyetek tanítványommá minden népet,... Íme, én veletek vagyok mindennap a világ végéig” (Mt 28,19-20)

Az Egyház küldetése, hogy hirdesse az evangéliumot, vagyis kinyilvánítsa mindenki előtt az üdvösség örömhírét.

A katolikus közoktatás tudatosan arra kötelezi el magát, hogy *az egész ember kifejlesztésén* munkálkodjék, hiszen Krisztusban a tökéletes emberben, minden emberi érték teljesen kibontakozik, és egymásba fonódik. Ez adja a katolikus közoktatási intézmények legsajátosabb katolikus jellegét. Ebben gyökerezik az a kötelessége, hogy *tisztelje az emberi értékeket*, érvényre juttatva azt az autonómiát, amely megilleti őket, s közben betöltve saját küldetését, amely *minden ember szolgálatára kötelezi* (Katolikus Iskolák Magyarországon 7, 8, 14).

Legfőbb küldetésünk az evangelizálás az óvoda sajátos és sokrétű eszközeivel, melyben nevelés dominál.

Korunk sajnos nélkülözi a stabil értékrendet. A családokkal való kapcsolattartás folyamán óvodánk remélhetőleg egyre több embert *segíthet az igaz értékek megtalálására*.

Éppen ezért intézményünk *nyitott* mindazon családok számára, akik elfogadják az óvoda katolikus szellemiségét.

Mint minden nevelési és oktatási intézmény, a katolikus óvoda is pedagógusfüggő. Céljainkat csak akkor érhetjük el, ha az óvodapedagógusokat, sőt a technikai dolgozókat is áthatja a *katolikus küldetéstudat*.

A Teremtő szellemi, lelki, testi értékeket helyezett el a gyermekben, melyeket neveléssel kell felszínre hozniuk azoknak, akik a gyermekért felelősek. A gyermeket sem a szülő, sem a pedagógus nem formálhatja „saját képére és hasonlatosságára”, hanem a mennyei *Atya vele kapcsolatos szándékát* kell kifürkésznie, és megvalósulásában *segíteni*.

Pedagógiai tevékenységünkben a keresztyén értékrendre építünk, fontos szerepet szánunk az egyházi és nemzeti hagyományoknak, a környezettudatos magatartás megalapozásának.

Szeretnénk elérni, hogy gyermekeink a teremtett világot Isten ajándékának tekintsék, s azt az ajándékot megillető megbecsüléssel védjék és használják.

1.2. A Katolikus Egyház nevelésre irányuló alapelvei

Az Egyház az emberek üdvösségének szolgálatára irányuló küldetésének megvalósítása során főként azokkal az eszközökkel él, amelyeket maga Jézus Krisztus bízott rá, de fölhasználja azokat az eszközöket is, amelyek különböző korokban és különféle kultúrákban alkalmasak arra, hogy természetfölötti céljához közelebb segítsék, és előmozdítsák az emberi személy kibontakozását. Az Egyház azért hozza létre közoktatási intézményeit, mert egészen különleges eszközt lát bennük a teljes ember kifejezésére (C.I.C. 794-795. kánon).

A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai közül különösen a Gravissimum Educationis Momentum kezdetű leszögezi a katolikus nevelés jelentőségét, amikor azt írja: „Az egyháznak is feladata a nevelés, sajátos okból: először is azért, mert el kell ismernie, hogy nevelésre képes közösség. Legfőképpen pedig azért, mert kötelessége hirdetni az üdvösség útját minden embernek. A hívők számára át kell adni Krisztus életét és állandó szorgoskodással segíteni kell őket, hogy ennek az életnek teljességére eljussanak.” (II. Vatikáni Zsinat)

A katolikus óvoda része az egyház üdvözítő küldetésének, különösen a hitre való nevelés területén. Az Egyház a katolikus óvoda által, mely föl kínálja korunk embereinek a maga nevelési elgondolását, sajátos módon részt vállal a kulturális párbeszédben, s ezzel elősegíti a valóságos fejlődést, amely az ember teljes kibontakozásához vezet.

Amikor a katolikus nevelésről szólunk szükséges megfontolni:

- a Szentírás tanítását, belőle Jézus tanítói és nevelői magatartását, az apostoli küldetést;
- az Egyházi törvénykönyv rendelkezéseit;
- a zsinati dokumentumokat és a pápai megnyilatkozásokat.

1.3. Óvodánk nevelési alapelvei

Egyházi óvodánk a krisztusi tanítást követve *az egészséges személyiség és a hit alapjait egyszerre kívánja megvetni.*

Az ember számára megfelelő erkölcsi nevelés szükséges, amelyre azután ráépülhet a hit.

Az Óvodai nevelés alapprogramja a következők szerint foglalja össze az óvodai nevelés alapelveit:

- a.) „a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi;”
- b.) „a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;”
- c.) „az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.”

A minden óvodára általánosan érvényes alapelveket érvényesítjük intézményünkben. Azonban a keresztény értékrendből kiindulva fontosnak tartjuk még a következő alapelvek hangsúlyozását:

- *Hitelesség, példaadás:* Tudjuk, minden szónál többet mondanak rólunk a tetteink. Ezért az óvoda dolgozói arra törekcsenek, hogy hiteles keresztény emberek legyenek, példát adva a gyermekeknek és a szülőknek.
- Lelki fejlődésünk érdekében rendszeresen együtt imádkozunk, közös lelkigyakorlaton veszünk részt, ápoljuk hitünket.
- *Lelkiismeretesség:* Az óvodai nevelés mindennapjaiban kötelességünknek tartjuk, hogy tudásunk legjavát adjuk. Felelősségünknek érezzük, hogy óvodán kívül is formáljuk a gyermekek és a szülők személyiségét.
- *Következetesség elve:* Az egységes pedagógiai hatás érdekében elengedhetetlen az önmagunkkal, a gyermekekkel és a szülőkkel való kapcsolatunkban a következetesség (mely nem jelent rugalmatlanságot).
- *Egyéni és életkori sajátosságok figyelembe vételének elve:* A gyermekeknek olyan gondoskodást, nevelést biztosítunk, mely igazodik egyéni szükségleteikhez, életkori és egyéni sajátosságaikhoz. Az egyéni, *differenciált bánásmód* alkalmazása az óvodában elengedhetetlen a gyermek - pedagógus bensőséges kapcsolatának kialakításához, a neveléshez, fejlesztéshez.
- *Fokozatosság elve:* A gyermek új helyzetekhez való fokozatos hozzászoktatása segíti alkalmazkodását, a változások elfogadását, az új megismerését, a szokások kialakulását. Az egyes készségek, képességek

kialakulásánál nem siettetjük, kivárjuk a megfelelő pillanatot, amikor a gyermek érése eljut a szükséges szintre.

- *Rendszeresség elve:* A rendszeresség, ismétlődés kiszámíthatóságot, stabilitást nyújt a napi események sorában. A rendszeresség elve a jól szervezett napirendben érvényesül. Az egymást követő események a gyermek biztonságérzetét, jó közérzetét az időben való tájékozódást, az események előrelátásának lehetőségét teremti meg.
- *A játék elsődlegessége:* A játék a 3-6-7 éves gyermek legfontosabb pszichikus szükséglete, melynek minden nap ki kell elégülnie. A szabad játéknak semmi mással nem helyettesíthető szerepe van a gyermek fejlődésében.
- *Komplexitás elve:* Óvodánkban komplex nevelés, fejlesztés történik. A nevelési, fejlesztési területek csak az elméletben különülnek el, a gyakorlat során egységet alkotnak.
- *Szoktatás, ésszerű szokások kialakítása:* A szokások kialakítására kitüntetett figyelmet szentelünk, mert ezen keresztül sajátítja el és fejlődik a gyermek normarendszere.
- *A családi nevelés meghatározó szerepe:* A gyermeki személyiség alakulásában a családnak meghatározó szerepe van. Az óvoda sajátos eszközeivel kiegészíti, segíti a családi nevelést, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be. A szülőkkel folyamatos együttműködésre, az együttnevelés megvalósítására törekszünk.

1.4. Óvodai nevelésünkben megjelenő értékek:

- a gyermeki személyiség tisztelete, elfogadása, a szeretet, a megbecsülés és a bizalom légköre,
- családiasság: elsősorban a gyermek feltétel nélküli elfogadásában, szeretetében nyilvánul meg, hasonlóan az anya - gyermek kapcsolatban jelenlévő szeretethez.
- a keresztény pedagógia megjelenítése a gyermek személyiségének alakításában,

- a játékon és tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak, emberi értékek közvetítése,
- mozgásos életforma megszerettetése,
- környezettudatosság megalapozása,
- lokálpatriotizmus és magyarságtudat erősítése,
- hagyományok ápolása.

2. ISTEN GYERMEKEI, KATOLIKUS ÓVODAKÉP

2.1. Katolikus gyermekkép

A gyermek Isten ajándéka. Fejlődő személyiség, életkoronként és egyénenként változó testi, lelki szükségletei vannak. A gyermeket gondoskodás és különleges védelem illeti meg.

A személyiség kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Óvodai nevelésünk befogadó és minden gyermek számára biztosítjuk az egyenlő hozzáférést a szeretetteljes egyformán magas színvonalú neveléshez, hogy esetleges hátrányai csökkenjenek. Nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Nevelési feladatainkat a keresztény értékrend mentén, az alapelvek következetes alkalmazásával végezzük, hogy minden gyermeknél segíteni tudjuk a hit felébredését, Isten nagyságának és jóságának felfedezését. Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, az egész személyiséget fejleszti:

- vallási neveléssel,
- egészséges életmód alakításával,
- érzelmi neveléssel,
- erkölcsi és közösségi neveléssel,
- anyanyelvi és értelmi fejlesztéssel,
- testi és lelki szükségletek kielégítésével.

„Mivel az egyház világegyház, nevelése sem lehet sziget....szükséges, hogy a keresztény nevelés megóvja a fiatal keresztényt a világ tagadhatatlan veszélyei ellen,

de nem egyszerűen negatív óvással, hanem alkalmassá téve őt a pozitív krisztusi életalakításra.” (II. Vatikáni Zsinat Tanítása)

2.2. Katolikus óvodakép

A katolikus óvoda a katolikus közoktatási rendszer első láncszeme. Szakmailag önálló nevelési intézmény, amely a családi nevelés kiegészítője. A gyermek számára – a család után - a második olyan közösség, ahol idejének jelentős részét eltölti. **Ötéves** kortól kötelező az óvodába járás, melynek betartása/betartatása törvényi kötelezettség. Az óvodában ugyanúgy megvan a felnőtt - gyermek kapcsolat, mint otthon, de egy más jellegű kapcsolat is belép a gyermek életébe: a gyermekek egymás közötti kapcsolata.

A katolikus óvodai közösségben folyó élet értékrendet, mintát közvetít a gyermek számára. Az érték közvetítés, mintaadás közös felelőssége minden óvodai dolgozónak, meghatározó szerepünk van evangelizáló küldetésünk megvalósításában.

Óvodánkba más keresztény családok gyermekeit is fogadjuk (evangélikus, református, görög katolikus).

Az óvoda funkciói: óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkció.

Az óvodában a gyermeket különleges védelem illeti meg. Gondoskodunk az érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes, családi légkör megteremtéséről, melyben minden gyermek egyéni képességei szerint fejlődhet, s tapasztalhatja meg a katolikus hitéletet. Feladatunk a hátrányok csökkentése, vagy bármilyen okból kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlődésének elősegítése. A képességek fejlődését vegyes életkorú csoportszervezési formában tartjuk ideálisnak, ahol a képességfejlődés lehetőségei szélesebb körben és differenciáltabb formában vannak jelen, mint a homogén csoportokban.

Óvodánkban sokszínű tevékenységformával állunk a gyermekek rendelkezésére, melyben a szabad játék megvalósulásának, a teremtett világ tevékeny felfedeztetésének és a hagyományok ápolásának hangsúlyos szerepet szánunk. Közvetetten segítjük az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Pedagógiai tevékenységünkkel és az óvoda tárgyi környezetének kialakításával hozzájárulunk a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulásához. A gyermekek fejlődését nyomon követjük, melyről a

szülőknek rendszeres tájékoztatást adunk, s közösen keressük az esetleges problémák megoldási lehetőségeit.

Katolikus óvodai nevelésünkkel célunk, a krisztusi életalakítás megalapozása; olyan gyermekek nevelése, akik az óvodáskor végére – életkoruknak és egyéni sajátosságaiknak megfelelően – testileg, lelkileg és szociálisan érettek.

- *Megfelelő önállósággal rendelkeznek,*
- *meg tudják különböztetni az értékeset az értéktelentől,*
- *szeretik és óvják környezetüket,*
- *tetteikért felelősséget vállalnak,*
- *kreatívak,*
- *felfedezik az összetartozás örömét, másokat tiszteletben tartanak, elsajátítják a keresztény együttélés, együttműködés alapvető normáit,*
- *társas kapcsolataikban megjelennek a szándékos szeretet megnyilvánulások,*

Nevelési céljainkat a *szülőkkel együttműködve* szeretnénk megvalósítani, hiszen az eredményes hitre nevelésben, tovább fejlődésben elengedhetetlen a jó keresztény család.

Ebből adódik, hogy a szülők bevonását az óvodai életbe nélkülözhetetlennek tartjuk és a családi nevelés segítésére, a szülő - pedagógus kapcsolat minőségére kiemelt figyelmet fordítunk.

3. KATOLIKUS ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

3.1. Személyi feltételek

Az intézmény dolgozói munkatársi és keresztény közösséget alkotnak. A nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Óvodánkban dolgozó alkalmazottak létszáma és végzettsége megfelel a Köznevelési törvényben meghatározott kritériumoknak. Az óvodapedagógusi végzettségen túl a következő képesítésekkel, kompetenciákkal rendelkezik nevelőtestületünk: hitoktató,

tanító, gyógytestnevelő óvodapedagógus, fejlesztő óvodapedagógus, közoktatás vezető, közoktatási szakértő, szaktanácsadó. Egy folyamatosan épülő új intézményben elengedhetetlen az innovációra való képesség szakmai és szervezeti szinten egyaránt. Ennek a nagy kihívásnak mindannyian igyekszünk képességeink szerint megfelelni.

A gyermekcsoportokban két-két óvodapedagógus és egy nevelőmunkát segítő dajka foglalkozik a gyermekekkel. A nevelőmunkát pedagógiai asszisztensek is segítik. A karbantartási feladatok ellátására karbantartó - udvarost foglalkoztatunk. A gazdasági ügyekért gazdasági vezető felelős. Az adminisztratív teendőket ellátását az óvodatitkár végzi.

A gyermekek óvodai életében minden tevékenységet minden helyzetben az óvodapedagógus irányít. Jelenléte állandó és folyamatos.

A munkatársak kölcsönösen kiegészítik egymás tevékenységét, szerepeik összekapcsolódnak. Mindenki fontos a maga területén.

Szakmai és hitbéli fejlődésünkre egyénileg és az alkalmazotti közösségben is gondot fordítunk.

A nevelőmunka felelős etikai cselekvés. Ezért óvodánk nevelési gyakorlatában keresztény erkölcsi alapelvek érvényesülnek.

A hit főként személyes kapcsolatok által gyökerezik meg az emberben. A keresztény hit is egy közösség ölében születik és növekszik. Intézményünk közösségi kapcsolatait, mélységét nemcsak az ember és a nevelési folyamat természete, hanem maga a hit természete irányítja. "A katolikus közoktatási intézmény magát kevésnek ismeri saját nevelői feladatának megvalósítására, ezért tudatában van annak, hogy az őt alkotó közösségnek folytonosan táplálkoznia kell az azokból a forrásokból, amelyekből létezésének jogcíme ered. Krisztus üdvözítő üzenetéből, amint az megtalálható a Szentírásban, a hagyományban (különösen a liturgikus és a szentségi hagyományban), végül azok életpéldájában, akik azt különös erővel élték vagy éltek." (Kat. Isk. 54.)

A nevelői hivatásunk gyakorlásában és a magánéletünkben is érvényre kell jutnia az Evangélium tanításainak. Mindez elkötelezettséget, felelős hivatástudatot kíván.

Nemcsak az óvoda és az egyház hagyományaival azonosulunk, hanem magyarságtudatunkat, nemzeti identitásunkat is igyekszünk környezetünk számára kifejezni.

Különösen törekszünk arra, hogy személyes istenkapcsolatunkból fakadóan a kötelességteljesítésben és a munkavégzésben is hiteles, színvonalas példát adjunk a gyermekeknek, szülőknek és kollegáinknak egyaránt.

Intézményünk jó légkörét elsősorban a nevelők egymás iránti nyílt és őszinte viszonya és az állandó értékrend biztosítja. Ez megmutatkozik a nevelők kölcsönös bizalmában és megbecsülésében, a szakmai tapasztalatok megosztásában, az egymástól való tanulás örömeiben, a jó tanácsok elfogadásában, a baráti kapcsolatokban, egymás tudásának elismerésében, a problémák megoldásának közös keresésében.

Olyan munkatársaknak tekintjük egymást, akikkel közös ügyünk az evangéliumi nevelés. Ezért kapcsolatainkat mindig a kölcsönös segítségnyújtás és szeretet határozza meg.

3.2. Tárgyi feltételek

Intézményünk mindkét épülete Szolnok belvárosában a Tisza-part közelében helyezkedik el. A 2014/2015-ös nevelési évtől hat gyermekcsoporttal működünk. A Verseghy park 4. sz. alatti két csoportos óvodát Szolnok Megyei Jogú Város Önkormányzata biztosította számunkra. A Templom út 8. sz. alatti négy csoport befogadására alkalmas korszerű óvodaépületet udvarral 2014 májusában vehettük birtokba.

Nevelési programunk megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel rendelkezünk (Eszközök, felszerelések jegyzéke a program 9. fejezetében található). A gyermekek környezetének – bútorok, játékeszközök – kialakításában előnyben részesítjük a természetes anyagokat, a harmóniát árasztó színeket, formákat. Eszközeink segítik a gyermekek mozgás – és játékigényének kielégítését. A gyermekek által használt tárgyi eszközök számukra hozzáférhetőek, elhelyezésük és használatuk biztonságos.

Mindkét óvodaépületben biztosított a dolgozóknak a megfelelő munkakörnyezet, van lehetőség a szülők fogadására.

3.3. A nevelés tervezése és időkeretei, az óvodai élet megszervezése

A nevelés tervezésének, szervezésének fontos szempontja, hogy elegendő időt biztosítson a készségek, képességek kialakulásához, figyelembe véve a gyermekek egyéni fejlődési ütemét. A gyermekek nevelése, fejlesztése a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében valósul meg az elfogadott és jóváhagyott pedagógiai programunk alapján.

Nevelő-fejlesztő tevékenységünket nem a gyermekek életkora, hanem fejlettségi szintje határozza meg. A gyermekek fejlesztését differenciált tevékenységek keretében tervezzük növekvő időtartamú (5 – 35 perces) kiscsoportos foglalkozások formájában. Tervezésünk kiinduló pontja a gyermekek aktuális fejlettsége, ezért a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődésüket folyamatosan figyelemmel kísérjük.

Feladataink:

- a beilleszkedés folyamatának megtervezése a szülők közreműködésével;
- éves nevelési terv összeállítása;
- napirend kidolgozása;
- hetirend összeállítása;
- nevelés, képességfejlesztés tervezése október 15-től, projektekben 2-3 hetente;
- az óvoda és a gyermekcsoport ünnepeinek megtervezése 1 évre;
- család - óvoda együttműködési programjának megtervezése 1 évre (Eseménynaptár);
- gyermekek fejlődésének figyelemmel kísérése folyamatos a testi – szociális - verbális – és értelmi képességek területén, dokumentálása évente kétszer, november és május hónapban történik. Ennek alapján fogalmazzuk meg minden gyermeknél a fejlesztés további feladatait. A konkrét feladatokat a csoportnaplóban tervezzük;
- szülők tájékoztatása fogadó óra keretében gyermekük aktuális állapotáról, fejlettségéről, megállapodás a további teendőkről;
- nevelő- fejlesztőmunka értékelése félévkor és évvégén.

JAVASLAT AZ ÓVODAI CSOPORTOK NAPIRENDJÉRE

Időtartam	Tevékenység
6.00-12.00	<ul style="list-style-type: none"> • Szabad játék, párhuzamosan tervezett, differenciált tevékenység a csoportszobában vagy a szabadban, • Gondozási feladatok (tisztálkodás, étkezés, öltözködés) • Hitre nevelés, Lelki percek, az elcsendesedés feltételeinek megteremtése • Mindennapos frissítő mozgás • Ismerkedés a teremtett világgal, megfigyelések végzése spontán, vagy tervezett formában. Az egészséges életmódot segítő egyéb tevékenység a szabad levegőn. • Tevékenységbe ágyazott, a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak közvetítése, tevékenységekben megvalósuló tanulás: <ul style="list-style-type: none"> ○ Játék ○ Lelki percek, bibliai történetek ○ Verselés, mesélés, ○ Ének, zene, énekes játék, gyermektánc ○ Rajzolás, mintázás, kézi munka ○ Mozgás ○ Teremtett világ tevékeny megismerése <li style="padding-left: 20px;">- Matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése ○ Munka jellegű tevékenységek
12.00-15.00	<ul style="list-style-type: none"> • Gondozási feladatok: öltözködés, tisztálkodás, ebéd előtti előkészületek • Étkezési ima, ebéd • Testápolás, terem előkészítése a pihenéshez • Pihenés előtti beszélgetés, lelki percek, mese, ének • Pihenés egyéni szükségletnek megfelelően
15.00-18.00	<ul style="list-style-type: none"> • Folyamatos ébredés, gondozási feladatok, (tisztálkodás, étkezés, öltözködés) • Szabad játék és párhuzamosan végezhető tevékenységek a teremben vagy a szabadban, az évszaktól függően, a szülők érkezéséig.

A **napirendünk** rugalmas és folyamatos, igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermekek egyéni szükségleteihez. Úgy alakítjuk ki, hogy az egyes tevékenységek között harmonikus arányosság legyen és a szabad játékra jusson megfelelő idő.

A gondozási feladatok kiemelt jelentőségűek a gyermek – pedagógus kapcsolatépítése, az önállóság fejlődésének elősegítése szempontjából. Kiemelt feladatunk gondozás közben a sürgetésmentes munka, a gyermekkel történő egyéni beszélgetés, és az összehangoltság a gondozást végző többi munkatárssal.

Év elején, a **hetirend** összeállításakor a csoportok együttműködnek az eszközök megosztása és az óvodán kívüli programok személyi feltételeinek biztosításában. A hetirend rugalmas, igazodik a csoportok szokásaihoz, a gyermekek egyéni szükségleteihez.

Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja. Szolgáltatásaink: gyógytestnevelés, vízhez szoktatás, melyeken ingyenesen vehetnek részt a gyermekek igény szerint.

4. A KATOLIKUS ÓVODAI NEVELÉS ÁLTALÁNOS FELADATAI

A katolikus óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

1. a hitre nevelés erősítése,
2. az egészséges életmód alakítása,
3. az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés,
4. az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Az óvodai nevelés általános feladatai átszövik az óvodai élet egészét, komplexen vannak jelen a gyermekek mindennapi életében, az egyes élethelyzetekben, valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósuló feladataink.

Óvodai nevelésünk általános feladatainak megvalósításával a gyermekek keresztény életvezetési képességeit kívánjuk megalapozni.

4.1. A hitre nevelés erősítése

A hívő nevelési szemlélet középpontjában a **szeretet** áll.

A hit Isten ajándéka. Nem tudást jelent, a hitet nem lehet megtanulni. Ha azonban a hitet csak kaphatja az ember, de adni nem tudja, miért beszélünk mégis hitre nevelésről? Jézus Krisztus megadta erre a kérdésre a választ, amikor elküldte tanítványait szerte a világba, hogy hirdessék az evangéliumot. A katolikus nevelés az Egyház evangelizációs küldetésének része.

Nevelésünk célja a katolikus hitélet megtapasztalása az óvodai élet során.

Feladataink:

- Isten szeretetének megvilágítása a gyermekben;
- a keresztény családi nevelés folytatásaként a katolikus értékek erősítése és kiegészítése, valamint közvetítése a gyermek által a családba;
- a Krisztustól tanult erények: felebaráti szeretet, megbocsátás, segítőkészség, bűnbánat, önzetlenség, figyelmesség fejlesztése;
- krisztusi közösség élményének megérettetése óvodai és csoport szinten;
- a katolikus vallási élet eszközeinek megismertetése: Egyház, egyházi év, liturgia, szentek tisztelete;
- erkölcsi tulajdonságok megalapozása;
- a teremtett világra való rácsodálkozás képességének kialakítása, fejlesztése (öröm, hála, megbecsülés, védelem, óvás, felelősség, stb.);
- érzékeltetjük a liturgikus év eseményeinek fontosságát;
- megismertetjük városunkban élő keresztény gyülekezetek templomát, lelkészét, tagjait;
- az óvodában dolgozó felnőttek modell értékű magatartása.

Sikerkritériumok:

- Viselkedésében egyéni sajátossága szerint megjelennek a krisztusi erények: segítőkészség, figyelmesség, felebaráti szeretet, megbocsátás, önzetlenség, bűnbánat, együttérzés, tisztelet.
- Ismeri a hitünk alapjait képező Szentírás (óvodás korosztály számára közvetíthető) történeteit.
- Ismeri és tudatosan alkalmazza a templomi viselkedés szabályait.
- Felismeri városunk templomait.
- A szeretet dobókocka erényeinek megvalósítására tudatosan tud figyelni.
- Nyitott a teremtett világ szépségeire, érdekességeire.
- Vigyáz a természeti és társadalmi értékekre.
- Becsüli és tiszteletben tartja mások munkáját.
- Elfogadja, az emberek sokféleségét és érti, hogy mindenkinek megvan a sajátos helye a közösségben.
- Saját szavaival is tud rövid imát megfogalmazni.

4.2. Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés a teljes körű egészségfejlesztést szolgálja, megteremti a feltételeit a nevelés többi feladatának megvalósításához.

Az egészség nemcsak a betegség hiánya, hanem a teljes testi, lelki és szociális harmónia állapota, illetve ezek fenntartása. Az egészség megőrzésben a prevenció fontosságát valljuk, ezért a gyermekek és a szülők figyelmét arra irányítjuk, hogy az egészség érték, melyet tudatosan óvni, ápolni kell.

Célunk a gyermekek testi, lelki, szociális szükségleteinek kielégítése és az egészséges életmód igényének felkeltése.

Feladataink:

- egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- egészségmegőrzés, betegségmegelőzés és baleset megelőzés szokásainak elsajátítása;
- a gyermekek gondozása, testi szükségleteinek figyelembevétele;

- a gyermeki intimitás tiszteletben tartása;
- ésszerű, rugalmas napirend, nyugodt, kiegyensúlyozott élettempó, harmonikus, szeretettelgi légkör biztosítása;
- a gyermekek mozgásszükségletének kielégítése mindennapos testmozgással;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- tevékenykedés a szabadban, a gyermekek edzése, prevenció;
- étkezési kultúra alakítása;
- az igény és szükséglet szerinti pihenés feltételeinek biztosítása;
- rendszeres gyermekorvosi, fogorvosi szűrővizsgálatok szervezése;
- az óvodában dolgozók példamutatása;
- az önmaguk és környezetük esztétikuma iránti igény alakítása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, környezettudatos magatartás megalapozása;
- szükség esetén megfelelő szakemberek bevonásával speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Sikerkritériumok:

- A gyermekek képesek testi szükségleteik kielégítését késleltetni.
- A tisztálkodással kapcsolatos tevékenységeket önállóan és szükség szerint végzik.
- Belső igényükké válik a fogmosás, a fogápolási szerek tisztán tartása, hajuk rendben tartása.
- Ügyelnek ruhájuk tisztaságára, rendezettségére, tükör előtt ellenőrzik.
- Betegségmegelőzéssel kapcsolatos szokások beépülnek szokásrendszerükbe: zsebkendőt használnak köhögéskor, tüsszentéskor is, időjárásnak megfelelően öltöznek.
- Gondot fordítanak környezetük tisztaságára, esztétikumára.
- A szemetet nem dobják el, szelektíven gyűjtik és a környezettudatos magatartás formái megjelennek viselkedésükben (takarékoskodás az energiával, vízzel).
- Ismerik és betartják a balesetvédelemmel kapcsolatos szabályokat.
- Ügyelnek saját és mások testi épségére.

- Kulturált étkezéssel kapcsolatos szokásokat betartják (helyes testtartás, evőeszköz használata, tiszta étkezés, halk beszéd).
- Igényükké válik a mindennapos egészségfejlesztő testmozgás, levegőzés.
- Életkoruknak és egyéni sajátosságainak megfelelő edzettséggel rendelkeznek.
- Testi képességeik (erő, gyorsaság, állóképesség) megfelelően fejlettek.

4.3. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

Nevelőmunkánkat a keresztény erkölcsi értékekre és normákra alapozzuk. Ezért az érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés hangsúlyos szerepet kap óvodai életünk minden területén.

A gyermek számára az óvodai csoportja a második olyan közösség, ahol idejének nagyobb részét tölti. A keresztény testvériség, felebarátság élményét ebben a közösségben éli meg igazán először. A gyermek felhasználja a korábban – a családban - szerzett mintákat és ezekhez újakat „gyűjt”, társaikkal és a felnőttekkel életszerű szociális formákat gyakorol.

A gyermekek fejlődése szempontjából fontosnak tartjuk a vegyes életkorú csoportot. Szocializációjukhoz megfelelő alapot nyújt, hogy a gyermekek a különböző életkorú társak között lehetnek. A gyermekcsoportok légköre közel áll egy jól működő nagycsalád légköréhez. Pedagógiai és pszichológiai vizsgálatok, valamint tapasztalataink azt mutatják, hogy az egyes gyermek saját érési ütemének megfelelően fejlődhet ebben a közösségben. A vegyes életkorú csoportban folyó élet széleskörű értékrendet és mintát tár a gyermek elé.

Nevelésünk célja a katolikus embereszmény, Krisztus mértéke szerinti élet, az erkölcsi és szociális érzékenység megalapozása, felkészítés a közösségi életre.

Feladataink:

- érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott, szerető, elfogadó légkör biztosítása;
- szokás- és normarendszer megalapozása;
- viselkedéskultúra átörökítése;

- érzelmi intelligencia és a szociális képességek fejlődésének segítése;
- erkölcsi-szociális, esztétikai, intellektuális érzelmek fejlesztése;
- közös élményeket nyújtó tevékenységek által az összetartozás örömeinek megéreztetése;
- a közösség fontosságának megtapasztalása;
- társas kapcsolatok fejlődésének segítése, a gyermek-gyermek, gyermek-felnőtt kapcsolatának pozitív attitűdjének formálása;
- az emberek különbözőségének elfogadására nevelés;
- segítjük a nemi szerepek, identitás kialakulását;
- erkölcsi tulajdonságok megalapozása, formálása (figyelmesség, együttérzés, segítőkészség, akarat stb.), pozitív erkölcsi tapasztalatok erősítése;
- erények előhívása, megerősítése;
- a keresztény családi nevelés folytatásaként a katolikus értékek erősítése és kiegészítése, valamint közvetítése a gyermekek által a családba;
- az óvoda missziós feladata a családok bekapcsolása az egyházközösség életébe;
- ünnepeink, hagyományaink ápolása, hagyományőrzés szokásának kialakítása;
- a teremtő Isten gondoskodásának megélése;
- a gyermeki jellem alakítása;
- önkifejezés, önérvényesítés formálása;
- türelem, szociális érzékenység, szolidaritás, igazságosság formálása;
- az érzelmek megjelenítésének formái, önkifejező és önérvényesítő törekvések segítése;
- érzelmek (bizalom, szeretet, féltés, félelem, stb.) kifejezésének ösztönzése;
- az önfegyelem, fegyelem, udvariasság elsajátíttatása;
- hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, nehezen szocializálható, valamint kiemelkedő képességű gyermekek elfogadó szeretete, szükség esetén segítése megfelelő szakemberek közreműködésével;
- kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetén kapcsolattartás speciális szakemberekkel;

- hagyományaink ápolása, a szülőföldre, városunkhoz való kötődés megalapozása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása;
- az egyházi, világi ünnepek megélése.

Ünnepeink, hagyományaink

Az egész év szerkezete az egyházi ünnepkörhöz igazodva épül fel. A keresztény világnézet úgy tekint a múltra, hogy abban fölfedezi Isten végtelenül irgalmas szeretetét.

Óvodánk, gyermekeink életében fontos szerepet játszanak az ünnepek, hagyományok.

Általános feladataink az ünnepekkel kapcsolatban:

- az ünneplés megtanítása,
- az ünnep érzelmi tartalommal való megtöltése,
- az ünnep, jeles nap kiemelése a mindennapi élet eseményeiből,
- az ünnep előkészítése.

Minden ünnepet hosszas előkészület vezet be, maga az ünnep sokszor nem is az óvodában teljesedik ki. Fontosnak tartjuk a várakozást, a tevékenységen keresztüli érzelmi átélést, ráhangolódást.

Az évkör számtalan lehetőséget kínál az ünneplésre: az egyházi év ünnepei mellett a nemzeti ünnepek, a névnapok, születésnapok, néphagyományból származó ünnepek, helyi hagyományok. Az egyházi ünnepek, az ünneplés liturgikus jelentéssel bírnak. Ezáltal lelki ajándékokkal gazdagítjuk a gyermekeket. Az óvodai ünneplés éppen úgy, mint a családi, összefügg - előkészíti vagy levezeti azt - az egyház liturgiájával.

Ünnepek és megemlékezések

Egyházi ünnepek, megemlékezések:

Szeptember 12.	Mária neve napja
Október 04.	Assisi Szent Ferenc napja
November 19.	Szent Erzsébet napja

November, december	Advent
December 6.	Szent Miklós
December 25-26	Karácsony
Január 6.	Vízkereszt
Február 2.	Gyertyaszentelő
Február, március	Hamvazó szerda
Február, március	Nagyböjt
Március, április	Húsvét
Május, június	Pünkösöd

Nemzeti ünnepek:

Március 15.

Október 23.

A gyermekközösség ünnepei:

- Nevelési évet nyitó és záró szentmise
- Mikulás
- Adventi hangverseny
- Név-, és születésnapok megünneplése
- Farsang
- Apák napja
- Anyák napja
- Nagyok búcsúztatása
- Gyermeknap

Sikerkritériumok:

- Ismerik és alkalmazzák a közösségi viselkedés normáit.

- Keresztény testvéri szeretettel fogadják el társaikat, türelmesek, nyitottak, segítőkészek, figyelmesek, toleránsak egymás iránt.
- Bizalommal, tisztelettel fordulnak társaik és a felnőttek felé.
- Szívesen, örömmel vesznek részt közös játékokban, tevékenységekben.
- Örülnek a csoport, az óvoda sikereinek, társaik örömeinek.
- Készek társaikkal való együttműködésre.
- Tudnak önzetlenül adni és kapni is.
- Képesek türelemmel meghallgatni másokat, érdeklődnek egymás iránt.
- Kialakul bennük társaik ellentétes véleményének udvarias elfogadása.
- Konfliktushelyzeteket mindkét fél számára elfogadhatóan, viszonylag önállóan oldanak meg, szükség szerint felnőtt segítségét kérik. Kerülik a durvaságot.
- A gyermekeket az igazmondás jellemzi.
- Érzelmi indulataikon koruknak megfelelően tudnak uralkodni.
- Érzelmeiket ki tudják fejezni, meg tudják fogalmazni.
- Szívesen járnak óvodába, szeretik óvodájukat, városukat, hazájukat.
- Tudják, hogy országunk határain kívül is élnek testvéreink.
- Szívesen vesznek részt az ünnepek, előkészületeiben és az ünnepeken.
- Ismerik és alkalmazzák a környezet védelméhez kapcsolódó szokásokat.

4.4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Nevelési programunk lényeges része az anyanyelv és a kommunikáció fejlődésének segítése. Identitástudatunk alapja anyanyelvünk, ezért fontosnak tartjuk a gyermekek számára a szép, kulturált beszéd elemeinek közvetítését, nyelvünk szépségének megismertetését.

Anyanyelvi nevelésünk célja, hogy a gyermekek saját élményeik alapján képesek legyenek rövid történetet elmondani tiszta és választékos formában, helyes nyelvhasználattal. Társas kapcsolataikban szokásukká váljon a tiszteletet érzékeltető nyelvi kifejezések alkalmazása, kiemelten a másik ember meghallgatásának alapját képező beszédfigyelem kialakulása. Rendelkezzenek elemi metakommunikációs ismeretekkel.

Értelmi nevelésünk célja, minél tágabbra nyitni a gyermekek környezetét a teremtett világ megismerésére kíváncsiságuk megőrzésével, tanulási vágyuk felkeltésével, és kreativitásuk kibontakoztatásával.

Feladataink:

- oldott, derűs légkör megteremtése, amelyben felébred a gyermekek közlési vágya;
- beszéd alapját jelentő belső képalkotás folyamatának segítése;
- a gyermekek aktív és passzív szókincsének gazdagítása élményt nyújtó tevékenységekkel és anyanyelvi játékokkal;
- óvodában alkalmazott irodalmi anyagainkat elsősorban a magyar népmesék köréből és az egyházi irodalomból merítjük;
- városunk nyújtotta lehetőségeket kihasználjuk: a Gyermekkönyvtár és a művelődési házak programjain részt veszünk. A felkínált lehetőségekből értékközvetítő szemlélettel választunk;
- a gyermekek beszédaktivitását teljes odafordulással, gondolataikhoz kapcsolódó kérdéseinkkel tartjuk ébren;
- a játékos képességfejlesztések során fontos alapelvünk a sikerélményhez juttatás;
- támogatjuk a beszéd és a mozgás koordinálását;
- a felnőttek példamutató kommunikációval, tiszta, érthető beszéddel segítik a gyermekek anyanyelvi fejlődését;
- a nyelvi fejlődést figyelemmel kísérjük, a beszédhibákat tapintatosan, indirekt módon javítjuk, szükség esetén szakember segítségét kérjük;
- családon belüli kommunikáció pedagógiai támogatása;
- az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére nevelés;
- a gyermekek kommunikációra ösztönzése, természetes beszédkedv fenntartása, metakommunikáció fejlesztése;
- a tapasztalatok, élmények verbális kifejezésére nevelés;
- Testi, szellemi egészség egységének fejlesztése, megőrzése;

- spontán szerzett tapasztalatok, ismeretek tapasztalati úton történő bővítése, rendszerezése;
- „énkép” fejlesztése, testséma kialakulásának segítése;
- önálló gondolkodásra nevelés, döntési képesség fejlesztése;
- téri tájékozódás (oldalosság, irányok, viszonyok) fejlesztése;
- keresztcsatornák fejlődésének segítése;
- észlelt összefüggések verbális megfogalmazására ösztönzés;
- feladatmegoldó képesség fejlesztése;
- a gyermekek belső motivációinak gazdagítása;
- gyakorlás biztosítása különböző tevékenységekben és élethelyzetekben az életkori sajátosságokra, tapasztalatokra, élményekre építve;
- tevékenységeken keresztül az érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség fejlesztése;
- a képzelet és a kreativitás fejlesztése, az egyedi, eredeti megoldások elismerése, kreativitásra ösztönző, képzelet fejlődését segítő helyzetek, feltételek biztosítása;
- a gyermekek kérdező kedvének megőrzése, kérdéskultúrájának formálása;
- az egyéni fejlődési ütemnek megfelelően az ismeretek, jártasságok, készségek alapozása.

Anyanyelvi fejlesztés, nevelés sikerkritériumai:

- a gyermekek saját élményeik alapján képesek lesznek rövid történet elmondására,
- tiszta és választékos formában, helyes nyelvhasználattal beszélnek,
- gondolataikat, érzelmeiket mások számára érthető formában, életkoruknak megfelelő tempóban és hangsúllyal tudják kifejezni,
- minden szófajt használnak,
- képesek lesznek különböző mondatszerkezetek, mondatfajták alkotására,
- társas kapcsolataikban szokásukká válik a tiszteletet érzékeltető nyelvi kifejezések alkalmazása,
- beszédfigyelem kialakulása,
- rendelkeznek elemi metakommunikációs ismeretekkel,

Értelmi fejlesztés, nevelés sikerkritériumai:

- elemi ismeretekkel rendelkeznek önmagukról és a teremtett világról; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri és szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismerik a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek,
- elemi mennyiségi ismereteik vannak,
- óvodáskor végére nyitott érdeklődéssel készen állnak az iskolába lépésre,
- tanuláshoz szükséges képességeik alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdését,
- érzékelésük, észlelésük tovább differenciálódik,
- a gyermekek testsémája kialakult,
- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

5. KATOLIKUS ÓVODAI NEVELÉSÜNK SAJÁTOS FELADATAI

5.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése, fejlesztése a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve alapján történik egyéni fejlesztési terv alapján. A fejlesztés magába foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés

folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek és az értelmi képességek fejlesztését. Az egyes fogyatékosági típusok függvényében más-más terület kap nagyobb hangsúlyt. Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek fogyatékoságához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus segíti. Felkészíti a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusokat, a sajátos teendők ellátására és tervezésére, folyamatosan segíti a sajátos nevelési igényű gyermek integrált nevelését. Az óvoda pedagógusait, pedagógiai munkát segítő alkalmazottait és a szülőket tájékoztatjuk a sajátos nevelési igényű gyermek érkezéséről, segítjük befogadását.

Alapelveink:

- ❖ Az óvodai nevelés országos alapprogramja által megfogalmazott fejlesztési tartalmak, befogadó és eredményeket értékelő környezet biztosítása,
- ❖ az óvodai nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítása a sajátos nevelési igény súlyosságától függően,
- ❖ a szükséges környezeti feltételek megteremtése,
- ❖ a fejlesztés céljait minden esetben a szakértői vizsgálat diagnózisára, javaslataira építjük a sajátos nevelési igény súlyosságának figyelembevételével,
- ❖ a terhelhetőséget a gyermek biológiai állapota, személyiségjegyei is befolyásolják.

Céljaink:

- ❖ a sérült funkciók kompenzálása vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával,
- ❖ törekvés a különféle funkciók egyensúlyának kialakítására,
- ❖ a szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.
- ❖ az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése,
- ❖ az egyes területeken kimagasló képességeket mutató gyermek támogatása,
- ❖ a sajátos nevelési igényű gyermeket nevelő családok támogatása.

Feladataink:

1. A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek

A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, formája, mértéke és területe.

A mozgásszervi fogyatékos gyermek óvodai nevelése során célunk a mozgásos akadályozottságból eredő hátrányok csökkentése, megszüntetése, a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése, és ily módon az életkornak megfelelő tapasztalatszerzésre, a megtanult mozgás alkalmazására nevelés.

Biztosítjuk a gyermek állapotához igazodó megfelelő mozgás- és életteret (az ehhez szükséges akadálymentes környezetet, sajátos technikai eszközöket), mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét. A mozgásfejlesztés feladatait az óvodai foglalkozások körébe építjük be. Az elsajátított mozgásminták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása a napirend egészét átszövő feladat.

Óvodáskorban előtérbe kerül az életkori sajátosságoknak megfelelő tartási és mozgási funkciók segítése, a hely- és helyzetváltoztatás és a manipuláció javítása a nagy- és finommozgások célirányos fejlesztésével, az írás megalapozását célzó egyéb fejlesztésekkel. A mozgásfejlesztésben hangsúlyt kell kapnia a különböző önellátást, önkiszolgálást, helyváltoztatást segítő-támogató eszközök szükség szerinti használata kialakításának is.

A meglévő funkcióknak, a család igényeinek megfelelően és velük együttműködve szükséges az önellátási funkciók fejlesztése, az életkornak megfelelő mindennapos tevékenykedtetés.

A halmozottan sérült mozgáskorlátozott gyermekek esetében a mozgáskorlátozottságon kívül még más – érzékszervi, beszéd- vagy értelmi sérülés – is befolyásolhatja a fejlesztés lehetőségét. Fejlesztésük döntően a mozgáskorlátozottak pedagógiája és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek egyénre szabott kombinációival történik.

2. A látássérült gyermek

A látássérült gyermekek a nevelés-oktatás szempontjából lehetnek: vakok, aliglátók és gyengénlátók.

A látási kontroll hiányosságainak korrigálására minden látássérült gyermek esetében segíteni kell a részvételt a közös játékban, a közösséghez való alkalmazkodást, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását, a közösség előtti szereplést.

Kiemelt hangsúlyt kap az önkiszolgálás megtanítása, a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeretet, a higiéné, különösen a szem és a kéz tisztán tartása.

Az óvodai nevelés során mindvégig figyelembe kell venni a látássérült gyermek fizikai terhelhetőségének korlátait, különös tekintettel az adott szembetegségre.

A halmozottan fogyatékos látássérült gyermekek esetében a látás hiányán vagy különböző mértékű csökkenésén kívül még más sérülés is van a fejlesztést, a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereit is alkalmazni kell.

3. A hallássérült gyermek

Halláskárosodás miatt teljesen elmarad, vagy erősen sérül a beszéd és a nyelvi kompetencia. Ezért korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, aminek következtében módosul a gyermek megismerő tevékenysége, esetenként egész személyisége megváltozik.

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata – a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve – a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket.

a) A súlyos fokban hallássérült – siket – gyermekek óvodai nevelése során arra kell törekedni, hogy a kisgyermek hangmegnyilvánulásával, majd beszéddel hívja fel magára a figyelmet. Az óvodai nevelés egész időtartamát átfogó feladat a kognitív funkciók és az érzelmi élet fejlesztése, alapvető önkiszolgálási szokások elsajátítása, az aktív nyelvhasználat építése. Ennek keretében kell fejleszteni a beszédértést, szókincset, szájról olvasási készséget. Törekedni kell a beszédérthetőségének kialakítására, főleg a magánhangzók esetében.

b) A nagyothalló gyermekek az emberi beszéd, a környezeti hangok korlátozott felfogására, differenciálására képesek.

Óvodai fejlesztésükben hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása, és/vagy fejlesztése a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, a szókincsfejlesztés, a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése, a beszédérthetőség folyamatos javítása, a család bekapcsolása a kommunikáció fejlesztésébe.

Halmazottan fogyatékos hallássérült óvodás korú gyermekek fejlesztése szurdopedagógus segítségével történik, a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek kombinációival.

Fejlesztésüket eredményesen egyéni vagy kiscsoportos formában lehet megvalósítani.

4. A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció a pszichés fejlődési zavar jellegét megállapító, komplex – gyógypedagógiai, pszichológiai és orvosi – szakértői véleményben foglaltak alapján történik.

Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladat: a gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása. A fejlesztés szakmai teamben, és a szülő aktív bevonásával történik. Feladatunk megelőzni a teljesítménykudarckokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását, és megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges képességeket.

Segítjük az egyéni sajátosságoknak megfelelő ismeretelsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését, a részképesség-zavarok korrekcióját. Fokozottan figyelünk a tevékenységet meghatározó állandó keretekre, szabályokra, valamint az átlagnál gyakoribb pozitív visszajelzést, megerősítést, a dicséretet alkalmazunk.

Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását időszakosan, az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrizni kell, és amennyiben szükséges, a fejlesztés további menetét erre alapozva kell meghatározni.

5.2. Tehetséggondozás

Intézményünkben minden gyermeket tehetségígéretnak tekintünk. Tehetséggondozó tevékenységünk során több tehetségterületre fókuszálunk, a komplexitásra törekszünk. A sokféle tehetségforma közül kiemelten foglalkozunk: térbeli - vizuális, zenei, testi - kinezetikus, természeti, logikai - matematikai, interperszonális területekkel.

A tehetségfejlesztés a gyermek saját csoportjában és két tehetségműhelyben történik. „Mindenkicsoda” tehetségműhelyeinkbe a tanköteles korú gyermekek járnak, saját választásuk alapján, hetente egy alkalommal. A csoportokkal –maximum 15 fő/csoport – két óvodapedagógus foglalkozik. Olyan tevékenységeket végeznek, melyek nagyobb létszámú csoportban, egy pedagógussal nem valósíthatók meg. Azokat a speciális tartalmú többleteket kapják meg itt a tehetségígérettek, melyekre érdeklődésük, kíváncsiságuk szerint vágnak.

Alapelveink:

- Kiegyensúlyozott, elfogadó, szeretetteljes óvodai légkör biztosítása,
- tehetség ígérettek erős oldalának fejlesztése,
- gyenge területének erősítése

Céljaink:

- ebben a korban beazonosítható kis talentum megtalálása,
- rejtőzködő képességek, kibontakoztatására,
- tehetségígérettek elkallódásának megelőzése,
- hatékony, komplex személyiségfejlesztés

Feladataink:

- Gyermek érdeklődésének, képességeinek megismerése
- tehetségprojektek kidolgozása,
- egyéni fejlesztési tervek készítése,
- tehetségműhely foglalkozásainak megszervezése,
- szülők bevezetése a tehetségfejlesztés kulisszatitkaiba,
- szülőkkel történő folyamatos együttműködés,

- mindennapi tehetségfejlesztés és a műhelyben végzett tehetségfejlesztés összehangolása,
- óvodapedagógusok együttműködése,
- a tehetségműhely működését segítő külső partnerekkel való együttműködés,
- a gyermekek fejlődésének folyamatos figyelemmel kísérése,
- a tehetségfejlesztő tevékenység eredményességének mérése.

6. A KATOLIKUS ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUSOK FELADATAI

6.1. Játék

A játék a kisgyermekkor kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenysége, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A szabadjátékkal töltött idő a legnagyobb érték, a teljesítményre és az alkotásra készülődés, lelki töltődés vissza nem térő kora. Olyan komplex tevékenységforma, amelynek megfigyelése közben képet kapunk a gyermekek testi, lelki, szociális képességeiről.

A gyermekek játékszükségletének minden nap, visszatérő módon ki kell elégülnie.

Célunk, a játék által keresztény értékekre fogékony, kreatív, társaikhoz alkalmazkodni tudó, aktív, feladatokat értő és megtartó gyermekek nevelése.

Feladataink:

A gyakorló játékokhoz, a szimbolikus szerepjátékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz **szükséges feltételek biztosítása:**

- alkotó kedvű, kreatív légkör fenntartása;
- a különböző típusú játékokhoz szükséges hely kialakítása;
- az elmélyült játékokhoz szükséges idő biztosítása, a szabad játék túlsúlyának érvényesítése;

- az együttműködést, kreativitást segítő biztonságos játékeszközök (lehetőség szerint természetes anyagokból készült);
- élményszerzés lehetőségének megteremtése, tapasztalatok gazdagítása: a gyermek a játék által ismeri meg a világot, fedezi fel a személyes és tárgyi viszonylatokat, keresztény viselkedési mintákat;
- a vegyes életkorú csoportban a különböző fejlettségű gyermekeknek eltérő játékeszköz igényének figyelembe vétele;

Az óvodapedagógus játéksegítő módszerei:

- az óvónő játéksegítő módszerei szituációktól függőek;
- a játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét;
- az óvodapedagógus szükség és igény szerint együttjátszik a gyermekekkel s ösztönző magatartásával segíti az élményszerű, elmélyült játék kibontakozását;
- az óvónő által kezdeményezett játékok körében tudatosan helyet kapnak a népi gyermekjátékok;
- feladatunk a játék formáinak és tartalmának gazdagítása;
- az óvónő azokat a nevelési eljárásokat alkalmazza, ami a családban különböző korú testvérek esetében természetes;
- a játékban arra neveljük a gyermekeket, hogy tiszteljék egymás igényeit, alkalmazkodjanak egymáshoz jelenjen meg az egymás segítése, szeretete, engedelmisség;
- ha a gyermekek játéka nyugodt problémamegoldó, az óvónő magatartása szemlélő, követő, hagyja a gyermekeket cselekedni;
- a gyermekek otthoni játékfeltételeinek megismerése, szükség esetén tanácsadás a szülőknek;
- a különböző fejlettségű gyermekek együttjátszásának segítése;
- fontos feladatunk a játékban a gyermekek beszédképességének fejlesztése;
- a szociális kreativitás fejlesztése (kreatív együttműködés, magatartásmódok, nyitottság a másik iránt, viselkedési szabadság, izlésformálás, társas - kapcsolatok, konfliktusmegoldások);
- egészséges versenyszellem, kiegyensúlyozott együttműködés kialakítása;

- a gyermek óvodán belüli - kívüli tapasztalatainak feldolgozása;
- az agresszió és a szorongás feloldása játékban;
- a játék rendjének szokássá alakítása.

Sikerkritériumok:

- A gyermekek képesek kitartóan, több napon keresztül egyazon játéktémában együtt játszani.
- Játékukban a szimbolikus-szerepjáték jelentkezik leggyakrabban.
- Képesek bonyolult építményeket létrehozni.
- Kedvelik a szabályjátékokat és képesek a normák betartására.
- Versenyjátékaikat az egészséges versenyszellem jellemzi, betartják a szabályokat.
- Párban és kisebb játszócsoportban tudnak együttműködni.
- Társas viselkedésükben, kommunikációjukban megjelennek az elvárható viselkedési szabályok.
- Megjelenik az egymás segítése, szeretete.
- Nyitottak, tisztelik egymás igényeit, tudnak alkalmazkodni
- A játék rendjét betartják.

6.2. Lelki percek, bibliai történetek

A „Lelki percek” óvodai életünkben minden nap jelen van. Irányításához felhasználjuk a KPSZTI segédanyagait és magunk is dolgoztunk ki evangéliumi történetekhez tevékenységi lehetőségeket. Az imák és a bibliai történetek kiválasztásánál figyelembe vesszük a gyermekek életkori és egyéni sajátosságait és a családok keresztény életvitelét. A lelki perceket általában az óvodában szervezzük, de nagyobb ünnepek előtt a templomban tartjuk. Az év során néhányszor a plébánosunkat is meghívjuk.

A lelki percekkel célunk a hit megalapozása, a lelki felfogóképesség fejlesztése, a Biblia megszerettetése, az üdvösség örömhírének közvetítése.

Feladataink:

- a lelki percek hangulati feltételeinek megteremtése;
- a bibliai történeteket elkülönítjük a mesétől;
- az imák és a gyermekek számára közvetíthető bibliai történetek összhangban vannak a liturgikus év eseményeivel;
- bibliai kifejezések használata;
- a bibliai történeteket többnyire kívülről mondjuk. Ekkor tudunk figyelni a metakommunikációra, a kapcsolatteremtő beszédre, cselekvésre, az egyes gyermeknél megjelenő igényre;
- egy bibliai történetet hosszabb időn keresztül mondunk, hogy a gyermek elmélyülhessen annak világában;
- évente 3-4 bibliai történetet bábozással és dramatizálással is feldolgozunk, az eszközeit közösen készítjük el (gyermekek, óvodapedagógusok bábjátéka);
- közösségi élmény erősítése;
- ösztönözzük, hogy a gyermekek önállóan is mondjanak el egyszerűbb bibliai történetet;
- nemzeti, keresztényi tudat erősítése;
- ünnepek értéknövelése;
- az érzelmi biztonság megadása;
- a Biblia használatára, szeretetére nevelés.

Milyen erkölcsi tulajdonságokat alakítunk a gyermekekben?

Szeretet, összetartozás

Öröm, hála, megbecsülés

Felelősségvállalás, egymásra való odafigyelés

Bizalom – érzelmi szükséglet kielégítése

Képzelet – átélni Isten szeretetének valóságát

Ritualizáció – lelki felfogóképesség fejlődése

Internalizáció – belső élménnyé tenni az Istennel való kapcsolatot

Sikerkritériumok:

- A gyermekek szeretik és igénylik a lelki perceket.
- Szívesen mondanak bibliai történetet, bibliai tartalmú énekeket.
- Bibliai történeteket, bibliai tartalmú énekeket önállóan felidéznek, eljátszanak.
- Szeretik a Bibliát, vigyáznak rá.
- Az imákat önállóan is képesek elmondani.
- Meg tudják különböztetni a bibliai történetet a mesétől.
- Értik a bibliai történetekben előforduló vagy a köznapi életben ritkábban használt szavakat.
- Hálaadásukat, kéréseiket, néhány mondatban szabadon is képesek megfogalmazni.
- Meg tudnak fogalmazni erkölcsi értékítéleteket.

6.3. Verselés, mesélés

A gyermek érzelmi-értelmi és etikai fejlesztésének, fejlődésének legfőbb eszközei. A mese-vers erkölcsi, érzelmi, értelmi töltésű, emberi kapcsolatokat tanít, segíti a világ megismerését, táplálja a lelket. Bővíti az anyanyelv szókincsét, tanítja ritmusát, dallamát. A legtagabb értelemben tanít. A mese, mozgásba hozza a képzeletet, belső képalkotásra készíti a gyermeket, megbékíti félelméivel, erősíti önbizalmát. A mese csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre. A mesélés, verselés, mondókázás óvodai életünkben minden nap jelen van.

A meséléssel, verseléssel célunk az érzelmi biztonság fokozása, az anyanyelvi nevelés és a lelki felfogóképesség fejlődésének segítése.

Feladataink:

- mesélés, verselés hangulati feltételeinek megteremtése;

- az irodalmi anyag kiválasztásánál előnyben részesítjük a magyar népi gyermekirodalom alkotásait, a vallásos tartalmú meséket, verseket;
- a kiválasztott irodalmi anyag kapcsolódik az aktualitásokhoz, ünnephez, néphagyományhoz;
- magyar nyelvre jellemző szavak, szófordulatok alkalmazása;
- minél egyszerűbben, megfelelő hangsúllyal és mimikával mesélünk, hogy a gyermek fantáziája teret kapjon a belső képek létrehozásához;
- a mesét többnyire kívülről mondjuk. Ekkor tudunk figyelni a metakommunikációra, a kapcsolatteremtő beszédre, cselekvésre, az egyes gyermeknél megjelenő igényre;
- magunk által kitalált mesét is mondunk, ez fokozza az együttlét örömét, erősíti a figyelmet;
- egy mesét hosszabb időn keresztül mondunk, hogy a gyermek elmélyülhessen annak világában;
- évente 3 – 4 mesét bábozással és dramatizálással is földolgozunk, az eszközeit közösen készítjük el (gyermekek, óvodapedagógusok bábjátéka);
- beszédkedv felkeltése, beszédértés erősítése;
- közösségi élmény erősítése;
- önálló verselésre, mesélésre, bábozásra ösztönzés;
- önálló vers – és mesealkotásra ösztönzés;
- nemzeti, keresztényi tudat erősítése;
- ünnepek értéknövelése;
- az érzelmi biztonság megadása;
- a játékos mozgással kapcsolt vers érzelmi és érzéki élményt adjon;
- a mese, a vers szolgálja az érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődést;
- a gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módjára ösztönzés;
- a könyv használatára, szeretetére nevelés.

Milyen erkölcsi tulajdonságokat alakítunk a gyermekekben?

Szeretet, összetartozás

Öröm, hála, megbecsülés

Felelősségvállalás, egymásra való odafigyelés

Bizalom – érzelmi szükséglet kielégítése

Képzelet – átélni Isten szeretetének valóságát

Ritualizáció – lelki felfogóképesség fejlődése

Internalizáció – belső élménnyé tenni az Istennel való kapcsolatot

Sikerkritériumok:

- A gyermekek szeretik és igénylik a mesét.
- Szívesen mondogatnak rigmusokat, verseket, mondókákat.
- Verseket, egyszerű meséket önállóan felidéznek, dramatizálnak, báboznak.
- Szeretik a könyveket, vigyáznak rá.
- Értik a mesékben előforduló vagy a köznapi életben ritkábban használt szavakat, népies kifejezéseket, szófordulatokat

6.4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A közös éneklés, zenei élmények biztosítása az óvodai közösségre formáló hatással van. Az éneklés, zenélés, körjátékozás óvodai életünk minden napján jelen van, hasonlóan a meséhez. Már a beilleszkedés időszakában eszközként használjuk (ölbeli játékok) az érzelmi biztonság, és az óvónő – gyermek bensőséges kapcsolatának kialakításához.

Kodály Zoltán a zenei nevelés általános irányelveit az alábbiakban fogalmazta meg:

- ölbeli játékok, népi gyermekdalok éneklése
- a zenei nevelést születéstől kell kezdeni (a születés előtt 9 hónappal);
- a saját néphagyományból kell kiindulnia (a nyelv és a dallam tökéletes egységet alkot);
- az éneklésnek jelentős szerepe van (az aktív zenélés legtermészetesebb módja);
- közvetlen élő zene alkalmazása (éneklés, hangszeres játék);

- tervszerűen felépített nevelési rendszer és módszer (az óvodapedagógus felelőssége).

Zenei nevelésünk célja a zenét szerető gyermekek nevelése és a zenei anyanyelv megalapozása.

Feladataink:

- zenei nevelésünk elsősorban a magyar néphagyományra támaszkodik. A magyar gyermek anyanyelve a magyar nyelv, zenei anyanyelve a magyar gyermekdal (Kodály Zoltán);
- életkornak megfelelő és művészi értékű dalanyagot alkalmazunk;
- környezet hangjainak megfigyelése;
- az ének, zene tevékenységet úgy irányítjuk, hogy örömet nyújtsanak a gyermeknek és ébresszék fel a zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát;
- közös ének-zenei tevékenység során a gyermekek felfedezzék fel a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét;
- a zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógusok figyelembe veszik a nemzeti értékeket hordozó hagyományos és kortárs művészi alkotásokat;
- egyenletes lüktetés, zenei hallás és ritmusérzék fejlesztése;
- mozgás fejlesztése;
- tiszta, könnyed éneklés megvalósítása;
- élhangsúlyos magyar beszéd erősítése;
- ritmusérzék fejlesztése;
- ismerkedés a hangszerekkel;
- hallás fejlesztése;
- fejlettségnek megfelelő hangterjedelem megválasztása;
- éneklési készség fejlesztése;
- kreativitás, improvizáció fejlesztése;

- érzelmi, esztétikai, művészeti nevelés;
- az éneklés imádságként is része az óvodai életnek. „Aki énekel, kétszeresen imádkozik.”
- a dalanyagba bekerülnek vallásos tartalmú énekek, és a gyermekek ismerkednek az egyházi zenével is;
- a hangszerekkel történő ismerkedés keretében megismerkednek az egyházi zene jellegzetes hangszereivel is, az orgona hangjával, és a csengővel.

Milyen erkölcsi tulajdonságokat alakítunk a gyermekekben?

Szeretet, összetartozás

Öröm, hála, megbecsülés

Felelősségvállalás, egymásra való odafigyelés

Szertartások kialakítása

Kultúra – Istennel való kapcsolat alakítása

Internalizáció – Belső élménnyé tenni az Istennel való kapcsolatot

Sikerkritériumok:

- A gyermekek örömmel játszanak énekes játékokat, szeretnek együtt énekelni.
- A gyermekek mernek és tudnak egyedül is énekelni.
- Megkülönböztetik a zenei fogalompárokat.
- Figyelmesen hallgatják a zenehallgatásra szánt műveket.
- Érzik és érzékeltetik az egyenletes lüktetést és a dalok, mondókák ritmusát.
- Szeretik és igénylik a zenét, énekes játékokat.
- Képesek ritmust, mozgást, dallamot alkotni.
- Ismernek néhány, egyszerű tánclépést.
- Az óvodában alkalmazott ütőhangszereket tudják használni.

6.5. Rajzolás, mintázás, kézi munka

Rajzolásra, mintázásra, kézimunkázásra a nap bármely szakában lehetőség van. Tartalmában és feladataiban konkrét összefüggést mutat a játékkal. A tevékenység lényege az, hogy a gyermek a világgal kapcsolatos benyomásait, tapasztalatait, élményeit a rajzolásban (mint a játékban is) elrendezi, olyanná alakítja, hogy biztonsággal eligazodjon benne. Ez a rend, rendteremtés azonban a sajátos gyermeki „tudás” alapján történik, nem a felnőttek látásmódja szerint. Ezért a téma-, és sémaadást mellőzzük, mert megköti a fantáziát, nehezíti a kreativitás kibontakozását. Az alkotás örömmel tölti el a gyermeket, ezért nem az eredmény, hanem maga a tevékenység a fontos.

A rajzolás, mintázás, kézimunka tevékenységformák mindennapi biztosítása segíti a gyermekek tér-, forma- és színeképzetének alakulását.

Célunk a gyermekek alkotási vágyának kielégítése, eszközhasználat begyakorlásának, alaptechnikák elsajátításának segítése, kreativitás fejlesztése.

Feladataink:

- érdeklődés felkeltése a vizuális tevékenység iránt;
- a tevékenység feltételeinek folyamatos biztosítása (jó megvilágítású hely, megfelelő idő, jó minőségű változatos eszközök, anyagok);
- az anyagokkal való ismerkedés során nagy hangsúlyt helyezünk a természetes anyagokkal való ismerkedésre;
- szokásrendszer alakítása;
- változatos technikák megismertetése;
- elsődleges feladatunk az alaptechnikák biztonságos begyakorlásának segítése: rajzolás, festés, mintázás, ragasztás, nyírás;
- az alaptechnikákon kívül a néphagyományhoz tartozó technikák kerülnek előtérbe (pl. szövés, fonás, agyagozás);
- újrahasznosítható anyagok felhasználása;
- segítjük az eszközök célszerű használatának begyakorlását;
- finommotorika fejlesztése;
- a pedagógus segítő tevékenysége az eszközhasználatra és a technika elsajátítására irányul;

- esztétikai élménynyújtás;
- alkotás örömeinek megtapasztalása;
- lehetőség biztosítása játékeszközök készítésére;
- rendszeres lehetőséget biztosítunk műalkotásokkal való ismerkedésre (vallási tartalmú műalkotások közül is válogatunk), melyre Szolnok város több lehetőséget is kínál. A népművészeti alkotásokat, a népi kultúra tárgyait lehetőleg eredeti környezetében mutatjuk be;
- az ünnepek előtti teremdíszítésbe, teremrendezésbe, környezetalakításba minden esetben bevonjuk a gyermekeket;
- a kereső-kutató, önfejlesztő folyamatok segítése;
- segítő, továbbleadó magatartás a gyermekek alkotó tevékenysége során;
- minden gyermek egyéni fejlesztése;
- egymás munkájának, alkotásának megbecsülésére nevelés;
- ismerkedés a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel;
- a gyermeki alkotás a belső képek gazdagítása;
- fontos az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására;
- vallásos témák megjelenítése.

Milyen erkölcsi tulajdonságokat alakítunk a gyermekekben?

Szeretet, összetartozás

Öröm, hála, megbecsülés

Felelősségvállalás, egymásra való odafigyelés

Képzelet – átélni Isten szeretetének valóságát

Ügyesség

Sikerkritériumok:

- Az eszközöket készség szinten használják.
- Önállóan alkalmazzák az alaptechnikákat.
- Képzalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- Téralkotásban ötletesek.

- Belső igényükké válik az esztétikus munkavégzés.
- A térben eligazodnak, a térirányok helyes használata mellett képesek a síkban való tájékozódásra is.
- Képesek közös tevékenységre, alkotásra.
- A látott alkotásokról képesek szóban véleményt alkotni.
- Egymás munkáját, alkotását megbecsülik.
- Esztétikai érzelmeiket képesek kifejezni.

6.6. Mozgás

A mozgás az óvodás korú gyermek szükséglete, életkori sajátossága. A keresztény nevelés az egész embert szolgálja az „egész”-ségre irányul. A testi nevelés magába foglalja a gyermek testi szükségleteinek, természetes mozgásigényének kielégítését, a gyermek egészségének, testi épségének védelmét, edzését, prevenciót, korrekciót.

Célunk, a rendszeres mozgás feltételeinek biztosításával a mozgásos életmód vonzóvá tétele, az egészséges életvitel megalapozása, az egészség megőrzése.

Feladataink:

- mozgásigény kielégítése, a mindennapos mozgáslehetőségek biztosításával;
- mozgásöröm átélésének segítése sokszínű, változatos, örömteli, irányított és spontán lehetőségek biztosításával;
- harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének segítése;
- testi képességek fejlesztése, önbizalom erősítése;
- kondicionális képességek fejlesztése;
- helyes testtartás, izomegyensúly fejlődésének segítése;
- változatos eszközök alkalmazása;
- kooperatív mozgásos játékok beépítése, széleskörű alkalmazása;
- nagymozgás, és finommotorika fejlesztése;
- szabad levegőn való tudatos mozgásfejlesztés;
- tartásjavítás, lábtorna beépítése a mindennapos mozgásba, igény és szükség szerint gyógytestnevelés biztosítása;

- baleset megelőzés a megfelelő környezet biztosításával, erkölcsi neveléssel;
- a fejlesztés a nagymozgásokból indul ki, és halad a pontosabb, szem-kéz, szem-láb, szem-kéz-láb koordinációt igénylő mozgás felé;
- az önfejlesztő folyamatok segítése, a gyermek fejlődésének fejlesztő tevékenységgel való biztosítása;
- a gyakorlásra megfelelő idő biztosítása;
- a hibajavítás mindig a helyesen végzett gyakorlat kiemelésével valósul meg;
- segítő, továbbleadó magatartás a gyermekek mozgásos tevékenysége során;
- sokféle, változatos eszköz biztosításával a tevékenység iránti vágy felkeltése;
- az eszközök helyes alkalmazásának megtanítása;
- fokozottan figyelünk a balesetveszély elhárítására;
- minden gyermek egyéni fejlesztése;
- a mozgástevékenység a személyiség fejlődés gazdagítását is szolgálja: akarati erőfeszítés, egészséges versenyszellem, erkölcsi tulajdonságok, a társakra való odafigyelés;
- harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének segítése, sikerélményhez juttatás;
- a gyermekeket a fegyelmezett nagy és kismozgások kivitelezésére ösztönözzük;
- a mozgás megjelenik az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeken belül is minden nap az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve minden gyermek számára a fejlettségének megfelelően.

Milyen erkölcsi tulajdonságokat alakítunk a gyermekekben?

Szeretet, összetartozás

Öröm, hála, megbecsülés

Felelősségvállalás, egymásra való odafigyelés

Bizalom – érzelmi szükséglet kielégítése

Sikerkritériumok:

- A gyermekek szívesen és kitartóan vesznek részt a mozgásos tevékenységekben.
- A közös mozgásos tevékenység örömet jelent a gyermekek számára.
- A gyermekek nagymozgása, finommozgása, egyensúlyészlelése, összerendezett mozgása kialakul.
- Ismerik az irányokat, képesek a téri tájékozódásra.
- Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.
- Kialakul a testsémájuk.
- Betartják a szabályokat, versenyjátékaikat az egészséges versenyszellem jellemzi
- Képesek a baleset megelőzésre figyelni.
- Tudnak önmagukra és társaikra figyelni, vigyázni.
- A tornaszereket rendeltetésszerűen használják.

6.7. A teremtett világ tevékeny megismerése

A hívő ember vallja, hogy a világ, amelyben él, Isten ajándéka.

A teremtett világ tevékeny megismerése – tevékenységforma legfőképpen alkalmas arra, hogy a gyermekeket erre a fölismerésére vezessük. Nagy lehetőség ez számunkra, hiszen a mai ember igencsak eltávolodott a természet világától.

Célunk, hogy a gyermekek a teremtett világot Isten ajándékának tekintsék és az ajándékot megillető megbecsüléssel használják és óvják.

Feladataink:

- rácsodálkozás a teremtett világ szépségeire (öröm, hála);
- ismerkedés a természeti és társadalmi környezettel;
- ismerkedés az épített környezettel, egyházi épületekkel, műalkotásokkal;

- ismerkedés a szülőföld, és a közvetlen környezet hagyományaival, szokásaival;
- ismerkedés egyházi ünnepekkel, helyiségekkel, eszközökkel, viselkedési szabályokkal, részvétel egyházi ünnepeken;
- megteremtjük annak a lehetőségét, hogy a gyermekek minél több élményhez jussanak;
- a következő folyamat jöjjön létre: élmény- megismerés- cselekvő tapasztalatszerzés- ismeretek alkalmazása- azonosulás;
- a helyi sajátosságok figyelembe vételével mindent a természetes környezetében mutatunk be;
- természet közeli óvodai élet biztosítása;
- szelektív hulladékgyűjtés szokásainak kialakítása;
- megfigyelő séták, kirándulások szervezése, ismeretek gyűjtése tapasztalati úton (évszakok, jelenségek, növények, állatok);
- erdei óvodai program szervezése: évszakonként 3-3 nap, különböző természeti környezet felfedezése, az ismert természeti környezetben pedig a változások felfedeztetése;
- a közlekedés biztonságára, önfegyelmre, egymás óvására nevelés;
- természetsarokban történő változások folyamatos megfigyelése;
- környezet formai, mennyiségi, téri viszonyai;
- téri tájékozódás alakítása;
- matematikai tartalmú tapasztalatok biztosítása, tevékenységekben való alkalmazása;
- a környezet megismerése, megszerettetése, védelme, óvása, a környezettudatos magatartás alakítása, megalapozása;
- önálló véleményalkotás segítése, döntési képesség fejlesztése a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

Milyen erkölcsi tulajdonságokat alakítunk a gyermekekben?

Szeretet, összetartozás,

Öröm, hála, megbecsülés,

A környezet szeretete, tisztelete, védelme

Felelősség vállalás, egymásra való odafigyelés.

Sikerkritériumok:

- A gyermekek rendelkeznek elemi ismeretekkel önmagukkal és környezetükkel kapcsolatban.
- Szeretik a természetet, a természetben végezhető tevékenységeket.
- Szeretik csoportjukat, óvodánkat, templomunkat.
- Képesek rácsodálkozni a teremtett világ szépségeire.
- Képesek a növénygondozás egyszerű műveleteire
- Elsajátítják a szelektív hulladékgyűjtés szokásait.
- Ismerik az elemi közlekedési szabályokat. Gyakorlottak az alapvető közlekedési szabályok betartásában.
- Cselekedeteikben megjelennek meg a környezettudatos magatartás alapelemei. Elsajátítják a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez és megóvásához szükséges magatartási formákat és szokásokat.
- A tárgyakat meg tudják számlálni legalább 10-ig.
- Képes felfedezni elemi matematikai ok-okozati összefüggéseket, össze tud hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- Ismerik az irányokat, és névutókat.

6.8. Munka jellegű tevékenységek

A munka az óvodás gyermek számára játékos jellegű, gyakran nem is választható szét a játék és a munkatevékenység. A személyiségfejlesztés fontos eszköze, cselekvő tapasztalatszerzés.

A munkajellegű tevékenység célja a munka iránti tisztelet megalapozása, az eredmény megbecsülése. Olyan készségek, tulajdonságok alakítása, mellyel önként és szívesen kapcsolódnak be a munka jellegű tevékenységekbe.

Munka jellegű tevékenységek óvodánkban:

- Önkiszolgálás
 - öltözködés
 - testápolási teendők
 - étkezéssel kapcsolatos munkálatok

- A közösség érdekében végzett munka
 - A naposi tevékenység
 - Csoport életéhez kapcsolódó állandó feladatok: növénygondozás, állatgondozás, udvari tevékenységekkel kapcsolatos feladatok, Lelki percek teendőiben való részvétel

- Az alkalmoszerű munkák és egyéni megbízások
 - a környezet rendjének biztosítása
 - segítség a felnőtteknek, egymásnak, és a kisebbeknek
 - egyéb megbízások teljesítése

Feladataink:

- a munka jellegű tevékenységek megszerettetése;
- a gyermekek célirányos figyelmének, kötelezettségvállalásának alakítása;
- munkamegosztásra nevelés;
- cselekvő tapasztalás biztosítása a különböző munkafajtákon keresztül;
- a munka során meglévő tapasztalatok erősítése, bővítése;
- a munka eredményének megbecsülésére nevelés, a saját és mások elismerésére nevelés;
- jártasságok szerzése az eszközök, szerszámok használatában;
- a munkavégzés során felmerülő nehézség, akadály esetén segítségkérésre bíztatjuk, ösztönözzük a gyermekeket;

- kitartás, feladattudat, önfegyelem, állóképesség fejlesztése;

- az elvállalt munka elvégzésére ösztönzés;

- az önkiszolgálás, öltözködés, testápolási teendők, étkezéssel kapcsolatos szokások megszilárdítása;

- konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő, differenciált értékelés;
- saját és mások elismerésére nevelés;
- közösen végzett munka örömeinek megtapasztaltatása;
- attitűd alakítása az óvodai dolgozók mintaadásával.

Milyen erkölcsi tulajdonságokat alakítunk a gyermekekben?

Együtműködés, szeretet

Hála, megbecsülés,

A munka szeretete, tisztelete

Felelősségvállalás, egymás segítése

Sikerkritériumok:

- A gyermekek önállóak az önkiszolgálásban.
- Önállóan végzik a naposi munkát. A feladatokat megosztják és együttműködnek.
- Egyéni megbízatásokat teljesítenek.
- Segítik a kicsiket.
- Részt vesznek környezetük gondozásában, tisztán tartásában.
- A közös munkának örülnek, és szívesen végzik.
- Szívesen segítenek a társaiknak.
- A munkavégzéssel kapcsolatos kifejezésekkel bővül beszédértésük, szókincsük.
- Kialakulóban van feladattudatuk, és ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg.

A feladatok elvégzését a kitartásuk, munkatempójuk, önállóságuk, megfelelő önfegyelmük biztosítja.

- Vigyáznak mások munkájára.
- A munkaeszközöket megfelelően használják.
- Tetteikért vállalják a felelősséget.

6.9. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Óvodánkban a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, mely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését segíti. A gyermek az egész nap folyamán tapasztalatokhoz jut, tanul, spontán, vagy irányított formában. A spontán és irányított tanulás egymást segítő és kiegészítő folyamatok. A fejlesztő tevékenységeket az életkori és egyéni sajátosságok figyelembe vételével szervezzük. A folyamatban a gyermek belső motivációira (érdeklődés, kíváncsiság, játékoság, tevékenységi vágy, önállósodási törekvés) alapozunk. Elengedhetetlennek tartjuk a több érzékszervet igénybe vevő tevékeny tapasztalatok biztosítását és a komplexitást. A párhuzamosan tervezett tanulási tevékenységet a szabad játék zavarása nélkül, játékidőben szervezzük. A projekt rendszerű tanulásszervezési formát alkalmazzuk, melybe önként kapcsolódnak be a gyermekek.

***Célunk,** hogy a gyermekek örömmel és tevékenyen vegyenek részt a szervezett tanulási folyamatban. A gyermekek képességeinek, kompetenciáinak fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az egész életen át tartó tanulás képességeinek megalapozása.*

Feladataink:

- olyan cselekvéses tanulási helyzeteket teremtünk, melyben minden gyermek átélheti a felfedezés örömét;
- a tanulási folyamathoz fűződő pozitív érzelmi viszony kialakítása, gyakori sikerélmény biztosítása, kreativitás erősítése;
- elsődleges az egyéni adottságok figyelembe vétele, az optimális terhelhetőség, és a motiválás;
- spontán szerzett tapasztalatok, ismeretek rendszerezése;

- a tanulás akadályba ütközése esetén a gyermek fejlődési üteméhez, képességeihez igazodóan egyéni felzárkóztatást, fejlesztést biztosítunk a fejlesztő óvodapedagógus irányításával;
- tehetségigéretre utaló tulajdonságok megléte esetén nagyobb figyelem, egyéni fejlődési lehetőséget biztosítunk a „Mindenkicsoda” tehetségműhelyben;
- a tanulás munkaformája többnyire mikrocsoportos, és szükség szerint alkalmazzuk az egyéni, páros és frontális formát;
- a tanulási tevékenység időtartamát a gyermekek egyéni érdeklődése, képességei határozzák meg;
- a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatjuk;
- a tanulást támogató környezet megteremtése;
- építés a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire;
- személyre szabott pozitív értékelés.

Óvodánkban alkalmazott tanulási formák:

- utánzások mintá és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- spontán játékos tapasztalatszerzés,
- a játékos cselekvéses tanulás,
- gyermeki kérdésekre – válaszokra épülő ismeretszerzés,
- óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- gyakorlati problémamegoldás.

A tevékenységek javasolt szervezeti formái

Párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek tervezése és szervezése	Szervezett tevékenység	Tevékenységek formái
<ul style="list-style-type: none"> • Játék • Verselés, mesélés • Ének, zene, énekes játék, gyermektánc • Rajzolás, mintázás, kézi munka • Mozgás 	<ul style="list-style-type: none"> • Hitre nevelés • Mozgás • Mozgásos játék (mindennapos mozgás) 	<p><u><i>egyéni,</i></u> <u><i>mikro csoportos,</i></u> <u><i>páros, frontális</i></u> <i>a témakörnek és a gyermekek</i></p>

<ul style="list-style-type: none"> • A teremtett világ tevékeny megismerése <ul style="list-style-type: none"> ○ Matematikai tartalmú tapasztalatok • Munka jellegű tevékenységek 		<i>fejlesztésének megfelelően</i>
---	--	---------------------------------------

Sikerkritériumok:

- Önként és szívesen vesznek rész a szervezett tanulási folyamatban.
- Nyitottak, érdeklődők.
- Bátran kérdeznek.
- A problémától nem riadnak meg, vállalják és keresik a megoldást.
- Képesek önmagukhoz viszonyítva kreatív megoldásokra.
- Intellektuális érzelmeiket kifejezik.
- A tanulási képességeket meghatározó pszichikus funkcióik, a motoros, az anyanyelvi és szociális képességeik alapját képezik a hatékony önálló iskolai tanulásnak.

7. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A kisgyermek többsége óvodáskor végén eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet és eléri azt az állapotot, amelyben majd az iskolában óvodásból iskolássá érik. A rugalmas iskolakezdéshez az életkoron túl figyelembe vesszük az egyéni fejlettségi szintet. A különleges gondoskodásra, fejlesztésre jogosult gyermekek sajátosságaiknak, fejlettségüknek megfelelő intézményben kezdik meg az iskolát.

- Az iskolakezdésnek testi, lelki és szociális kritériumai vannak, melyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges a sikeres iskolai munkához:
 - a testi fejlettség szintje (alakváltozás, teherbírás, összerendezett, harmonikus mozgás, testi szükségletek kielégítésének szándékos irányítására való képesség),
 - a lelki képességek szintje (lelkileg kiegyensúlyozott, ismeri a viselkedés általános szabályait, a tanuláshoz szükséges képességek

- fejlettsége - szándékos bevésés és figyelem - megfelelő kommunikáció, elemi ismeretek önmagáról, a környezetéről),
- a szociális képességek szintje (szociális érettség - elfogadás, együttműködés, kapcsolatteremtés, - alkalmazkodó képesség, feladattudat az életkori sajátosságoknak megfelelő, az ismeretszerzési tevékenységhez szükséges tulajdonságok megléte).

Testi képességek

Hétéves korra megtörténik az „első alakváltozás”, a kisgyermeki testarányok megváltoznak.

A megtanult mozgások tökéletesebbek, összerendezettebbek lesznek, jellemző a mozgáskombinációk megjelenése. A fejlődés - a fejlesztés segítségével - három fő irányt követ: a teljesítményjavulást, a mozgásvégrehajtás minőségét, pontosságát, az ismert mozgás kombinációját. A gyermekek ugyanazt a mozgást egyre több kombinációban és egyre több feladathelyzetben képesek felhasználni.

A gyermekek mozgása összerendezett, harmonikus, fejlődést mutat, erőteljesen fejlődik a finommotorika is. Állóképesek, erősek, mozgásukban gyorsak, ügyesek, szervezetük ellenálló, ritkán betegek. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani tudja.

Fejlettek a gyermekek motorikus képességei:

- *Kondicionális képességek:* (a mozgásnak az energetikai feltételeit biztosítja) ezen belül kiemelten az állóképesség, mely a fizikai megterheléseknél a szervezet biológiai egyensúlyát hosszú időre biztosítja. E képességek légzési és keringési funkciók fejlesztését is szolgálják.
- *Koordinációs képességek:* (jellegzetes elemét a szabályozási folyamatok alkotják) térbeli tájékozódás, helyzetváltoztatás érzékelése és a mozgás megfelelő szabályozása, egyensúlyozó képesség, ritmus képesség (változó hangritmusok megragadása illetve egyszerű ciklikus mozgások ritmusának tartása). A kéz finommotorikájának fejlettsége lehetővé teszi a finommozgások elvégzését.

Lelki képességek

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek óvodáskor végén is a nyitott, érdeklődő, készen áll az iskolakezdeésre. Differenciált észlelésre, érzékelésre képes, megjelenik a szándékos emlékezet és figyelem. Nagy jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek és a testséma kialakulásának. A közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés képessége. Megnő a megőrzés időtartama, egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.

A cselekvő- szemléletes és képi gondolkodás mellett a fogalmi gondolkodás is kialakulóban van. Magatartásukban csökken a gondolkodás érzelmi telítettsége, előtérbe kerül az ismeretszerzés igénye. Környezetében egyszerűbb összefüggéseket fölismer, az életkorának és egyéni képességeinek megfelelő problémahelyzetektől nem riad meg, tevékenységre készíti.

Önmagáról és környezetéről elemi ismeretekkel rendelkezik, mindezeket gondolati síkon is képes megfogalmazni, kifejezni: tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat, ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés szabályait. Ismeri a szűkebb lakóhelyét, Szolnok nevezetességeit, a környezetében élő növényeket és állatokat, azok gondozását és védelmét. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák szokások, melyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.

Elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Bátran kommunikál a felnőttekkel és társaival. Minden helyzetben képes megértetni magát. Tisztán, érthetően, választékosan beszél, végighallgatja társát és megérti mások beszédét. Minden szófajt használ, mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal beszél. Érti és használja a különféle metakommunikációs jelzéseket. Érzékeny a Teremtő által elrejtett jóság, szépség, izgalmas titok iránt. Intellektuális érzelmei differenciáltak.

Szociális képességek

Óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. Kedvező iskolai légkörben képesek megfelelni a tőlük elvárható alkalmazkodási szabályoknak. Környezetükkel való kapcsolatrendszerük széleskörű. Nyitottak, közvetlenek társaik és a felnőttek irányába. Szívesen vesznek részt - keresik a lehetőségét - közös tevékenységekben. Azonos korú társaikkal tartalmas kapcsolatot alakítanak ki. A tevékenységekben képesek az együttműködésre, szerepek kiosztására, döntéshozásra. Saját és társaik kiszolgálásában önállóak. Egymással és a felnőttekkel szemben udvariasak, türelmesek. Környezetük - óvodai - elvárásai egyre nagyobb szerepet kapnak cselekvéseikben, mindezek fontosabbak és tudatosabbak lesznek. A gyermeket egyre inkább jellemzi:

- *Teljesítmény igény:* a gyermekek tevékenységében egyre inkább elhatárolódik a játék a feladattól. Belső igényként jelentkezik, hogy elsajátítson valamit - egy készséget, ügyességet, tudást - és ezzel létrehozson valamit.
- *Feladattudat:* a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok eredményes elvégzésében, nyilvánul meg. Az eredményességet segíti megfelelő munkatempója, kitartása, önállósága, önfegyelme, szükség szerink kreatív feladatvégzése (Belső szükségletének kielégítését képes késleltetni. Feladatvégzés közben figyelme kevésbé elterelhető, a véletlenszerű ingereknek képes ellenállni).
- *Normakövetés:* A valláserkölcs normáihoz igazodó magatartás, társaikhoz való viszonyulás, segítőkészség, figyelmesség, türelem jellemzi a gyermek személyiségét.

8. GYERMEK - ÉS IFJÚSÁGVÉDELMI TEVÉKENYSÉG

Intézményünk különös figyelmet szentel a gyengébbekre, és segíti a nehezebb körülmények között élőket.

Életünk kedvezőtlen alakulásában a leginkább kiszolgáltatott helyzetbe a gyermekek kerültek. A nevelés három színterén – család, óvoda, társadalom – a családok nagy

többsége nem tudja elsődleges szerepét betölteni. Az óvoda kénytelen ezzel a helyzettel megküzdeni, de képtelen a családi és társadalmi nevelés hiányát teljesen pótolni.

Nevelésünk a keresztény értékrend elfogadását, a keresztény életforma kialakítását, mindennapi megélését segíti elő.

Gyermekvédelmi tevékenységünk célja az esélyegyenlőség biztosítása, tények és okok feltárása, amelyek a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlődését akadályozhatják, veszélyeztethetik.

Legnehezebb a segítségadás azokban az esetekben, amelyekben a család a gyermek számára nem biztosít megfelelő erkölcsi hátteret, a szülők életvitele negatív példa a gyermek előtt.

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma emelkedhet. Ezért ***fő feladatunk a prevenció.*** A gyermekvédelmi tevékenység biztosítja a gyermekeket megillető jogok érvényesülését, óvó-védő intézkedéseket tesz a rászorulóknak érdekében. Ezt a tevékenységet a gyermekvédelmi felelős koordinálja. Folyamatos kapcsolatot tart a pedagógusokkal és a különböző gyermekvédelmi szervezetekkel.

Gyermekvédelmi tevékenységünk feladatai:

- a gyerekek elemi szükségletei (élelem, ruházat, játékeszközök, pihenés) meglétének folyamatos figyelemmel kísérése;
- az egészséges fejlődésükhöz szükséges nevelési légkör kialakításának segítése a családon belül és a családon kívül;
- a család sajátosságaihoz illesztett segítségnyújtás alkalmazása;
- a gyermekek egészségi állapotának figyelemmel kísérése;
- a gyermekek intézményes ellátása, az óvoda valamennyi szolgáltatásának biztosítása igényeik szerint (felzárkóztatás, tehetséggondozás, étkezés, stb.);
- segélykérelmek támogatása, és az ezzel kapcsolatos tanácsadás a család szociális és anyagi helyzetétől függően;
- a gyermekek fejlődésének figyelemmel kísérése, rendszeres óvodába járásának folyamatos ellenőrzése, szorgalmazása;

- a gyermeket veszélyeztető helyzetben minden pedagógusnak gyors és hatékony intézkedést kell tennie.

Figyelemmel kísérik:

- hogy a családi minta, törődés, érzelmi kötődés mennyire szolgálja a gyermek érzelmi, erkölcsi, értelmi fejlődését,
- hogy mennyire ellenőrzött a gyermek tevékenysége,
- hogy a gyermek szociális helyzete szükségessé teszi-e segélyek, egyéb támogatások igénybe vételét,
- hogy folyamatos ellenőrzést igényel-e a hátrányos helyzetű és a veszélyeztetett környezetben nevelkedő gyermekek otthoni életformája, ellátása, pihenése,
- hogy tudunk-e olyan érzelmi kötődést biztosítani, amelyben a gyermek őszintén feltárhatja problémáit,
- az ismeretek birtokában a szükséges lépések megtétele, balesetvédelem,
- épületenként gyermekvédelmi felelős segíti az óvodapedagógusok körültekintő gyermekvédelmi munkáját,
- munkájukat megbízás alapján végzik,
- évente kötelező a gyermekvédelmi program elkészítése, gyermekvédelmi ismeretek karbantartása, bővítése,
- rendszeres konzultáció óvodapedagógusokkal, intézményvezetővel,
- családlátogatások szervezése.

A szociális hátrányok leküzdését, az esélyegyenlőséget az alábbi tevékenységi formákkal szolgáljuk:

- tehetséggondozó programok szervezése,
- szülők, családok életvezetési gondjainak segítése,
- hozzájárulás kirándulásokhoz, gyermekprogramokhoz,
- felvilágosító munka, a szociális hátrányok enyhítését segítő pályázatok, figyelése, részvétel a pályázatokon.

Az óvodás gyermek családi helyzetének évenkénti felméréséhez szükséges szempontok:

- az óvodások száma összesen,
- ebből a veszélyeztetettek száma,
- hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma,
- három- vagy többgyermekes családban élők száma.

A gyermekek veszélyeztetettségének okait vizsgáló szempontok:

- Családi környezet
 - nevelési hiányosságok,
 - rossz lakásviszonyok,
 - egészségügyi okok,
 - a gyermeki személyiségben rejlő okok,
 - anyagi okok,
 - megromlott családi kapcsolat,
 - bűnöző családi helyzet,

- Családon kívüli környezet:
 - munkanélküliség,
 - váltakozó párkapcsolatok,
 - hajléktalanok, önkényes lakásfoglalók,
 - életvitel az utcán történik,
 - kéregetésre kényszerítés,
 - életvitel az italboltban történik,
 - pszichiátriai kezelés,
 - kábítószerelés.

Kapcsolattartás szükséges:

- Gyermekjóléti Szolgálat
- Családsegítő Központ
- Nevelési Tanácsadó
- Karitás csoportok, Máltai Szeretetszolgálat

Szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásának programja

Sorsz.	Feladat	Módszer	Felelős	Időpont
1.	A szociálisan hátrányos helyzetből adódó probléma meghatározása	elemzés	óvodavezető	szepember
2.	Segítségnyújtás, tanácsadás a családnak a probléma okainak megszüntetéséhez, kompenzálásához	beszélgetés	Óvodapedagógus, fejlesztőpedagógus	szepember
3.	Az óvodai felzárkóztatás/ tehetséggondozás megtervezéséhez, szükség esetén speciális szakember bevonása (pl. logopédus, gyógypedagógus, nevelési tanácsadó szakemberei)	felkérés	óvodavezető	szepember
4.	Egyéni fejlesztési terv elkészítése	tervezés	Óvodapedagógus, fejlesztőpedagógus	szepember
5.	A fejlesztő, felzárkóztató/ tehetséggondozó tevékenység megvalósítása	gyakorlás, képességfejlesztés	Óvodapedagógus, fejlesztőpedagógus	Októbertől júniusig
6.	A fejlesztő, felzárkóztató/ tehetséggondozó tevékenység negyedévenkénti ellenőrzése, értékelése	Ellenőrzés, elemzés értékelés	óvodavezető fejlesztőpedagógus	Dec. márc. Júni.
7.	Folyamatos kapcsolattartás, konzultáció a bevont külső szakemberekkel	konzultáció	Óvodapedagógus, fejlesztőpedagógus	folyamatos
8.	A szülők rendszeres tájékoztatása a gyermek fejlődéséről	beszélgetés	Óvodapedagógus, fejlesztőpedagógus	Dec. márc. júni. és szükség esetén
9.	A felzárkóztató/	Elemzés, értékelés	Óvodavezető,	június

	tehetséggondozó program év végi értékelése		fejlesztőpedagógus	
10.	A program tapasztalatainak beépítése a következő év fejlesztési tervébe	tervezés	óvodavezető	augusztus

9. ÓVODÁNK KAPCSOLATAI

9.1. Család – óvoda kapcsolata

Az óvodai nevelés, a gyermeki személyiség harmonikus fejlesztésének elengedhetetlen feltétele a szülői ház és a pedagógus közösség szoros együttműködése.

Ennek alapja a gyermek iránt érzett közös felelősség, amelynek *feltétele* a kölcsönös bizalom és tájékoztatás, az őszinteség. *Megvalósulási formái* a kölcsönös támogatás és a koordinált pedagógiai tevékenység. *Eredménye* a családi és az óvodai nevelés egysége, és ennek nyomán a gyermeki személyiség kedvező fejlődése. A kapcsolattartásnak és a kommunikációnak különböző formáit ragadjuk meg. A különböző együttműködési formák tartalmát a gyermekek, a szülői közösség összetétele és elvárásai határozzák meg.

Szülők, gyermekek, óvodapedagógusok együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei

Együttműködés megvalósításának *célja* a keresztény értékrenden alapuló családi nevelés segítése. *Nevelőmunkánk eredményessége szempontjából* kiemelt fontosságú a szülőkkel való szoros kapcsolattartás, evangelizálás. *Gyermekek – szülők – munkatársak alkotta kör közösségi jellegének kialakítása.*

Óvodánk együttműködési formái és a tartalmakat meghatározó célok:

Együttműködés és kapcsolattartás formája	Együttműködés célja
Beiratkozás	Ismerkedés az óvodával, gyermekekkel, felnőttekkel
Családlátogatás	A gyermek, a szülő, a családi környezet megismerése
Beilleszkedés időszaka	Az óvodai élet és az óvodai nevelés vonzóvá tétele
Napi kapcsolattartás	A szükséges információcsere alkalma, a nevelési folyamat zavarása nélkül, evangelizálás
Közös szülői megbeszélések (szülői értekezletek)	Nevelési program megismerése, a gyermekek óvodai életével kapcsolatos információk megbeszélése, családi nevelés segítése, evangelizálás
Egyéni szülői megbeszélések (fogadó óra)	A gyermekek egyéni fejlődésének megbeszélése, a szülővel való együttes nyomon követése évente minimum kétszer, szükség szerint tanácsadás
Nyílt napok	Nevelési gyakorlatunk megismertetése, mintaadás nevelési helyzetek megoldására, óvodát népszerűsítő, egyedi programok megvalósítása, evangelizálás
Ünnepek	Összetartozás érzésének erősítése, az óvoda népszerűsítése, evangelizálás
Gyermekrendezvények	Óvodáért vállalt felelősség erősítése, az óvoda népszerűsítése
Felnőtt rendezvények, közös kulturális programok	A felnőtt közösség építése, az óvoda népszerűsítése, evangelizálás
Elektronikus üzenő fal	A napi kapcsolattartás, gondolatcsere, evangelizáció és a nevelési program megismerésének eszköze
Közös zárandoklatok, kirándulások, egyházközségi programokon, közös szentmisén való részvétel,	Gyermek – szülő – óvodai dolgozók közösségének építése. Evangelizálás, közös lelki fejlődés.

Szülői választmányi megbeszélés (a Szülők Szolgálo közösségének)	Szülői kezdeményezések megvalósítása, a szülői közösség működésének segítése,
„Gondviselésbank”	A szülők egymás közötti segítségnyújtása, önkéntes felajánlások alapján

Feladataink az eredményes együttműködés megvalósítása érdekében:

- a családok nevelési céljainak megismerése;
- az óvodapedagógusok figyelembe veszik a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesítse az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait;
- szülő-pedagógus nevelőtársi viszony kialakítása;
- a kapcsolat kialakításában a pedagógusoké a kezdeményező szerep;
- nevelési problémák őszinte megbeszélése, a közös megoldásra való törekvés;
- érdeklődő, segítő hozzáállás;
- önzetlen segítségnyújtás;
- szülők aktív részvételének segítése az óvodai rendezvényeken;
- őszinte véleménynyilvánítás támogatása óvodát érintő bármely kérdésben;
- kiemelt fontosságú a szülőkkel való szoros kapcsolattartás, evangelizálás;
- éves eseménynaptár elkészítése.

A szülői ház és az óvoda együttműködésének továbbfejlesztési lehetőségeit a kapcsolattartás évenkénti értékelése, a gyermekek, családok sajátosságai, igényei határozzák meg. A hangsúly a tartalmi kérdések kiválasztásán van, ehhez igazítjuk a formát és a módszert. Célunk az evangelizálás, minél több család bevonása először az óvoda, majd az egyház életébe.

A szülő, gyermek, pedagógus együttműködésének hatékony megvalósítása jelentős mértékben az együttműködésben alkalmazott módszerektől, stílustól, példamutatásunktól függ. Módszereinket, stílusunkat nevelési programunk alapelvei, céljai határozzák meg.

9.2. Kapcsolat az óvodai élet során:

- a Gyermekjóléti Szolgálattal,
- a Családsegítő Központtal,
- a Nevelési Tanácsadóval,
- a Szakértői Bizottsággal,
- a Karitászcsoportokkal,
- a Máltai Szeretetszolgálattal,
- az egészségügyi szervezetekkel,
- a közművelődési intézményekkel,
- Belvárosi Plébánia,
- Görög katolikus, református, evangélikus egyházakkal,
- Tiszaparti Római Katolikus Általános Iskola és Gimnázium

9.3. Kapcsolat az óvodai élet után:

- az iskolákkal

A kapcsolattartás formái és módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és szükségletekhez. Új kapcsolatok kialakítására nyitottak vagyunk.

10. A PEDAGÓGIAI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES, A NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK JEGYZÉKE.

Intézmény megnevezése: Szolnoki Mustármag Római Katolikus Óvoda

Pedagógiai Program címe: Szolnoki Mustármag Római Katolikus Óvoda

Pedagógiai Programja

- csoportszoba – gyermekcsoportonként
- játszóudvar
- gyermeköltöző – gyermekcsoportonként
- gyermekmosdó, WC – gyermekcsoportonként
- Tálalókonyha
- Óvodavezetői iroda, nevelőtestületi szoba

- Egészség- és munkavédelmi eszközök
- Tisztálkodási és egyéb felszerelések
- A felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök
- A nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök:

Játékok, játékeszközök

Gyakorló vagy funkciójáték csoportonként:

- Csoportszobában, udvaron használható

Építő, konstruáló játék csoportonként:

- Spontán, meghatározott céllal használható
- Csoportszobában, udvaron használható

Szerepjáték eszközei csoportonként:

Szabályjáték eszközei csoportonként:

- A mozgásos szabályjátékok
- Az értelemfejlesztő szabályjátékok

Barkácsolás eszközei csoportonként:

- Technikák elsajátításának eszközei, anyagai
- Munka eszközei

Bábozás, dramatizálás eszközei csoportonként:

- Esztétikai élménynyújtás eszközei
- Bábkészítő tevékenység eszközei
- Óvodapedagógus bábjátékának eszközei
- Gyermek bábjátéka
- Szerepazonosulás eszközei

A nevelőmunkát segítő egyéb eszközök

- *Lelki percek eszközei:*

Bibliai történetek, imagyűjtemények,

képes Biblia, képek, képsorok, szeretet dobókocka

Gyertya, kereszt, terítő, csengő,

Dramatizálás, bábozás eszközei

- *Vers, mese eszközei:*

Minden korosztálynak megfelelő mese könyvek, verses könyvek,

- *Ének, zene, énekes játék eszközei:*

Gyermekhangszerek; triangulum,

Dob, ritmusbot, cintányér, csörgők,

Metalofon,

CD-lejátszó, lemezek, furulya

- *Rajzolás, mintázás, kézi munka eszközei:*

Vízfesték, ecset, zsírkréta, ceruzák,

Gyurma, ragasztó, olló, papírok,

Szövőkeretek, agyag, raffia, gyöngy

- *Mozgás eszközei:*

Bordásfal, babzsák, labdák, szalagok,

Tornapad, kötél, körkötél, tornaszőnyeg,

Egyensúlyozó eszközök

Wesco-készlet, Mozgáskotta készlet

- *A teremtett világ tevékeny megismerése:*

Könyvek, élősarok kellékei, logikai készlet,

Színes pálcikák, korongok,

egyéb matematikai eszközök

- *Munka jellegű tevékenységek eszközei:*

Gyermekméretű takarító eszközök és kerti szerszámok

11. A PEDAGÓGIAI PROGRAM ÉRVÉNYESSÉGE, NYILVÁNOSSÁGA

.A Pedagógiai program megtalálható az óvoda honlapján (www.mustarmagovi.hu), nyomtatott formában a nevelői szobában, ahol folyamatosan megtekinthető, és az abban foglaltakról az óvodavezetőtől tájékoztatás kérhető.

Érvényes az intézmény egész területén és a szervezett külső helyszíni foglalkozásokon, rendezvényeken.

Érvényes: határozatlan ideig

Módosítása: új törvényi módosítások, újabb rendeletek, fenntartói előírás alkalmával

Javaslatot tehet a módosításra: Nevelőtestület legalább 30% -a kéri.

Szülői közösség legalább 30 % -a kéri.

ZÁRADÉK

A Pedagógiai Programot a nevelőtestület megtárgyalta és 100 %-ban elfogadta.

Szülői közösség véleményezte: 2014. 07. 10.

SzSzK képviselője

Jóváhagyta: 2014. 07. 10.

Óvodavezető

Jóváhagyta: 2014. 07. 14.

Fenntartó

Felhasznált irodalom

- Békés – Dalos: Újszövetségi szentírás. Bencés Kiadó és Terjesztő Kft, Pannonhalma, 1999
- Csillagoknak teremtője – Óvónők Kiskönyvtára 2. Márton Áron Kiadó 1993
- Dankó Ervinné: Nyelvi-kommunikációs nevelés az óvodában – Okker Kiadó
- Dr. Gósy Mária: Beszéd és beszédviselkedés az óvodában. – Tanszer-Tár Bt. 1993
- Dr. Ranschburg Jenő: A világ megismerése óvodáskorban. OKKER, Budapest 2002
- Dr. Teleki Béla: Az ünneplés művészete – Forrás Egyesület, Debrecen 1992
- Farkasné Egyed Zsuzsanna, Grolyóné Szabó Éva, Mészáros Istvánné, Szerepi Imréné: Segédanyag a katolikus óvodák nevelési programjához 2004
- F. Földi Rita: A pszichikus fejlődés problémái. OKKER, Budapest, 1999.
- Okker, 2002
- Fűzfa Balázs: A remény pedagógiája
- Szombathely Vas Megyei Pedagógiai Intézet, 1990
- Füle Sándor: Párbeszéd Bp. OKKER, 2002
- Fésűs Éva: Ezüsthegedű. Szent István Társulat, Budapest, 1991
- Forrai Katalin: Jár a baba, jár ... - Holnap Kiadó Bp. 2004
- Forrai Katalin: Ének az óvodában. Editio Musica Budapest, 1991
- Gary Chapman, Ross Campbell: Gyerekekre hangolva Harmat Kiadó Budapest 2006
- Grolyóné Szabó Éva – Szerepi Imréné: Jézus hív és vár. KPSZTI, Budapest, 2003
- Grolyóné Szabó Éva - Szerepi Imréné: Katolikus szemléletmód, a vallásos és erkölcsi nevelés megvalósulása a tanulási, ismeretszerzési folyamatokban, Bp. KPSZTI 2006
- Gryllus Vilmos: Dalok (kottás füzet) – Treff Kft. 1992
- Gryllus Vilmos: Dalok 2. - Treff Kft. 1998
- Gryllus Vilmos: Maszkabál – Treff Kft. 2003
- Gyurkovics Mária – Eisenbarth Kriszta: Isten gyermekei vagyunk. Jel Kiadó
- Kiss Tihamér: A gyermek érzelmei. Bp. Tankönyvkiadó, 1995
- Molnár V. József: A nap arca. Gödöllő 1990
- Molnár V. József: Egészség. Pécs. Melius Alapítvány 1995

- Pappné Farnadi Tamara: „Tücsök koma hegedül...” – Zenei naptár óvodáknak – Győr
1996
- Perlai Rezsóné: Az óvodáskor viselkedéskultúrája. Okker, Budapest,
- Porkolábné Dr Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában. Alex-typo Kiadó és reklámiroda Bt. 1992
- Porkolábné Dr Balogh Katalin: Komplex prevenciós óvodai program. Volán Humán Oktatási és Szolgáltató RT. 1997
- Törzsök Béla: Zenehallgatás az Óvodában Bp. Zenemű Kiadó, 1982
- Szerepi Imréné: Lelki beszélgetések óvodások számára. Szent Gellért Kiadó és nyomda, Budapest, 1998
- Szerepi Imréné: 3-7 éves korú gyermekek vallásos és erkölcsi nevelésének ajánlott éves terve Bp. KPSZTI 2004
- Szerepi Imréné: „Ajándék a világ” Bp. KPSZTI 2005
- Zilahi Józsefné: Óvodai nevelés játékkal, mesével. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 1996
- Zsolnai József: Egy gyakorlat közeli pedagógia. Bp. Oktatókutató Intézet, 1986
- Kompetencia alapú óvodai nevelés programcsomagja
- dr. Gyarmathy Éva: A tehetség ELTE Eötvös Kiadó 2007

Jogszabályok jegyzéke

Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
<http://www.komany.hu>

Törvények

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény
http://www.njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=139880.226437

1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról és érvényben lévő módosításai

Egyházi Törvénykönyv

II. Vatikáni Zsinat dokumentumai

Magyarország 2013. évi központi költségvetéséről szóló 2012. évi CCIV. törvény [MK 2012/172. (XII. 18.)]

Magyarország 2013. évi központi költségvetését megalapozó egyes törvények módosításáról szóló 2012. évi CXCVI. törvény [MK 2012/170. (XII. 15.)]

A gyermekek védeleméről és a gyámügyi igazgatásról és módosításai 1997. évi XXXI. törvény

A lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházzól 1990. évi IV. törvény

A köznevelési feladatot ellátó egyes önkormányzati fenntartású intézmények állami fenntartásba vételéről szóló 2012. évi CLXXXVIII. törvény [MK 2012/164. (2012. XII.7.)]

Az egyes szakképzési és felnőttképzési tárgyú törvények módosításáról szóló 2012. évi CCXV. törvény [MK 2012/180. (XII. 27.)]

1. 2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről

http://www.njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=143164.222254

Rendeletek

Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet

http://www.njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=157536.233760

A Klebelsberg Intézményfenntartó Központtól szóló 202/2012. (VII. 27.) Korm. rendelet

A nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet

http://www.njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=154051.227802

A gyermekvédelmi és gyámügyi feladat-és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről 331/2006. (XII.23.) Kormányrendelet

A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet

http://www.njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=154155.227713

Az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések és az integrációs rendszerben részt vevő intézmények és az ezen intézményekben dolgozó pedagógusok 2012. évi támogatásáról 30/2012.(IX. 28.) EMMI- rendelet

<http://www.kormany.hu/hu/emberi-eroforrasok-miniszteriuma>

A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet

http://www.njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=154929.229241

A pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről szóló 48/2012. (XII. 12.) EMMI rendelet

http://www.njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=156837.232755

A pedagógiai szakszolgálatokról (jelenleg még) 4/2010. (I. 19.) OKM rendelet
http://www.njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=130152.230921
3/2012. (VI.8.) EMMI - rendelet a 2012/2013. tanév rendjéről

Az 1/1998. (VII. 24.) OM rendelethez 7. számú melléklet a 11/1994. (VI.8.) MKM
rendelethez Jegyzék a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről
és felszereléséről és módosításai

Kormányhatározat

Az építésügyi szabályozás ésszerűsítéséről és az ehhez kapcsolódó szabványok
felülvizsgálatáról 1357/ 2011. (X.28.)

ALAPÍTÓ OKIRAT

MŰKÖDÉSI ENGEDÉLY

